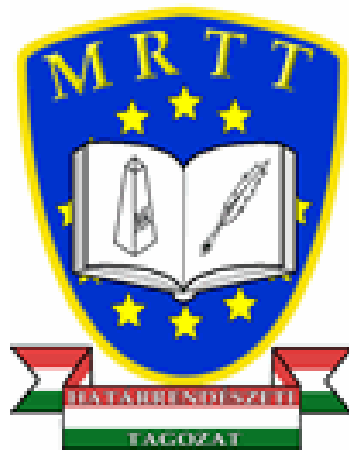

VII. évfolyam 1. különszám

HATÁRRENDÉSZETI TANULMÁNYOK

2010/1. KÜLÖNSZÁM

BUDAPEST
- 2010 -

**A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
HATÁRRENDÉSZETI TAGOZAT
TUDOMÁNYOS, SZAKMAI KIADVÁNYA**

Felelős kiadó:

DR. VARGA JÁNOS
ny. határőr ezredes
Magyar Rendészettudományi Társaság
Határrendészeti Tagozat
elnöke

Szerkesztette:

Dr. Verhóczy János
rendőr alezredes
rendőrségi főtanácsos

HU ISSN 2061-3997 (Online)

A kiadványban megjelenő tanulmányok nem tükrözik a kiadó álláspontját

**„A RENDŐRSÉG ÁLLOMÁNYÁNAK
HATÁRRENDÉSZETI SZAKMAI FELKÉSZÜLTSEGE”**

című konferencia

Rendőrtiszti Főiskola, 2010.május 12.

- Budapest -

Tartalomjegyzék

Dr. Virányi Gergely ny. hőr. dandártábornok Megnyitó.....	5
Dr. Beregnyei József ny. hőr. dandártábornok: A rendőrség állományának határrendészeti felkészültsége.....	6
Dr. Varga János ny. hőr. ezredes: A Rendőrtiszti Főiskola rendőr hallgatóinak határrendészeti szakmai felkészítése.....	11
Rácz Róbert r. alezredes: A rendőrség állományának határrendészeti szakmai felkészültsége a Kelebiai Határrendészeti Kirendeltség tapasztalatai alapján.....	16
Tóth Béla r. ezredes.....	27
Hortobágyi Ferenc r. alezredes	30
Hozzászólások:.....	32
Németh József r. alezredes.....	32
Bagi István r. ezredes	33
Dr. Sóti Kálmán r. ezredes	35
Borsa Csaba r. őrnagy	36
Dr. Hautzinger Zoltán r. alezredes, egyetemi adjunktus A határ-, és idegenrendészeti szaktudás alapelvei.....	38
Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy	40
Dr. Horpácsi Ferenc r. ezredes: Zárszó	42
Dr. Beregnyei József ny.hőr. dandártábornok: Összegzés határrendészeti megközelítésből	46

Dr. Virányi Gergely ny. határőr dandártábornok
határőrségi főtanácsos, főiskolai tanár,
Rendőrtiszti Főiskola
Oktatási és Tudományos Rektorhelyettes

Megnyitó

Tisztelt Főtitkár Úr! Tisztelt Kollégák!

Engedjétek meg, hogy Főiskolánk rektora, prof. Dr. Sárkány István ny. r. vezérőrnagy úr nevében nagy tisztelettel köszöntselek benneteket a mai konferencián. A mai rendezvényt megelőzően olyan emlékképem támadt, mintha korábban hasonló témában ültünk volna itt, hasonló összetételben. Az irattáramat kutatva megtaláltam, hogy 2007. november 27-én itt voltunk ugyanebben a teremben, és egy eredményes konferenciát tartottunk „*a határrendészeti feladatokat ellátó szakállomány képzésének, továbbképzésének helyzete, aktuális súlypontjai a teljes jogú schengeni tagságot, valamint a Rendőrséggel történt integrációt követő időszakban*” címmel.

Bizonyára emlékeztek arra, hogy nagy sikerű előadásokat tartottak: Samu István vezérőrnagy úr, prof. Dr. Sándor Vilmos ny. hőr. dandártábornok úr, Dr. Varga János – akkor még ny. hőr. alezredes – úr, Csiba Károly r. ezredes úr és prof. Dr. Fórizs Sándor ny. hőr. ezredes úr.

A konferencia végén bátorkodtam a zárszóban egy rövid összefoglalást és mérleget készíteni, amelynek lényege az alábbiakban ragadható meg. „A konferencia egyik legfőbb következtetéseként megállapíthatjuk, hogy a határrendészeti tisztképzésre a megváltozott körülmények között is szükség van és szükség lesz a Rendőrtiszti Főiskolán, *hatodik rendőri szakként*. A képzés tartalmának kialakításánál ad1) szorosabban egymásra kell építeni a rendészeti szakközépiskolákban és a Főiskolán folyó képzés tananyagát, ad2) együtt kell kezelni a rendészeti szakképzés egész vertikumát az alapképzéstől a doktori képzésig, illetve ad3) figyelembe kell venni az uniós szinten kialakított egységes határrendészeti tananyagokat.” Nos, megközelítően e szellemben fejeztük be a tanácskozást.

A közelmúltban Varga János ezredes úr tájékoztatott, hogy mi a nagybani elgondolása a mai rendezvényről. Előzetesen megállapodtunk, hogy a mai konferencián ne csak arról váltsunk szót, hogy a határrendészek hogyan váltak rendőrré, hanem próbáljuk meg azt is körvonalazni, hogy az eredeti rendőr kollégák milyen határrendészeti szakmai felkészültségre tettek szert és milyen határrendészeti tapasztalatokat gyűjtöttek.

Az elmúlt három év az RTF-en sem múlt el nyomtalanul. Előkészítettük és elvégeztük a határrendészeti szakirány korrekcióját, a határőr kollégák vezényletével. Valamennyi rendőri szakon – differenciáltan – határrendészeti szakmai ismereteket is oktatunk. Javaslatokat dolgoztunk ki a Rendőrség állományának átképzésére, a rendőrök „határőriesítésére” és a határőrök „rendőriesítésére”, s a javaslatot felterjesztettük az ORFK-ra. Végül, de nem utolsó sorban, 2008. tavaszán egyszemeszteres, következetes és *önzetlen munkával* a ZMNE két végzős évfolyamát – negyed- és harmadéveseket – az RTF érintett tanszékei és oktatói eredményesen rendészeti átképzésben részesítettük.

Jelenlegi konferenciánkkal kapcsolatban szeretném elmondani, úgy tűnik, a mai napon is adott a siker mindhárom feltétele. Van egy izgalmas témánk; érdeklődők és reményeim szerint aktívak lesznek a résztvevők; ma is nagynevű szakértőink, nagyszerű előadóink vannak, akiket nagy tisztelettel köszöntök: Beregnyei József urat, Tóth Béla urat, Rácz Róbert

urat, Gaál Gyula urat, Varga János urat és Hortobágyi Ferenc urat. Horpácsi Ferenc úr a konferencia végén fog zárszót mondani. Köszönöm Dr. Janza Frigyes főtitkár úrnak a levezető elnöki tisztség ellátását, és hogy e rendezvényét a Rendőrtiszti Főiskolán rendezte meg az MRTT. Sok sikert kívánok.

Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy
Magyar Rendészettudományi Társaság főtitkára

Köszönjük szépen. Átvinném a szót, mint kijelölt levezető elnök. Szeretném Tábornok úr figyelmét felhívni arra, hogy negyedik feltétel is van, hogy eredményes legyen konferencia. Mégpedig, hogy az idővel jól tudjunk gazdálkodni és az eredeti program szerinti 15,30 körül be tudjuk fejezni a szakmai összefoglalót. Semmiképpen nem a minőség rovására, de kérem majd az előadókat, hogy megfelelő mértéktartással kezeljék a lehetőségeket. A kiadott programban időkorlát ugyan nincs, de ha végiggondoljuk a hat felszólaló lehetőségeit, ha csak 20 percben számolunk is, akkor már közelítünk ahhoz, hogy a vitára ne jusson elegendő időnk, pedig az fontos lenne, hogy a jelenlévők meg tudjanak szólalni a kérdésben. Vágjunk is bele az első előadásba.

Dr. Beregyei József ny. hőr. dandártábornok:

A rendőrség állományának határrendészeti felkészültsége

Mindenkit üdvözlök és örömmel állapítom meg, hogy elég ismerős körbe kerültem, úgyhogy amit korábban magamnak leírogattam a témában azon – tekintettel a jelenlévők összetételére - nagy valószínűséggel módosítani is fogok, mert arra számítottam, hogy leginkább csak határrendészek, határőrök gyűlnek itt össze ezen a konferencián.

Bevezető

Először azzal kezdem, hogy jogosan fölmerülhet a jelenlévőkben, hogy *vajon miért kerül megtárgyalásra ez a téma*. Valószínűleg ezt a szervezőktől kellene megkérdezni, de nekem is van egy elképzelésem rá, nagy valószínűséggel azért, mert egy olyan jelentős változás történt a Határőrség életében, hogy mint önálló szervezet 2008. január 01-től megszűnt és integrálódott a Rendőrségbe. Feltételezésem szerint ez az ok, ami meghatározta a témának a napirendre kerülését.

A téma kapcsán rábízom a jelenlévőkre, hogy mit fognak ezzel kapcsolatban megállapítani a végkövetkeztetésekben.

Visszatekintés a Határőrség jelentősebb állomásaira a témát illetően

Ha már érintettem a jelentős állomást, akkor szeretnék egy *rövid visszatekintést adni a Határőrség témához kapcsolódó jelentős állomásairól a rendszerváltás után*. Nem akarok különösebb magyarázatot hozzátenni, mert ezeknek az eseményeknek a jelenlévők többsége részese is volt.

- 1990. év második felében megtörtént a Határőr Kiképző és Továbbképző Intézet (HKTI) beindulása Körmenden, ahol még az úgynevezett gyorsított eljárásban tiszthelyettesek ún. ciklusos rendszerű képzését végeztük.

- 1992. év az, amikor a Budapesti Határőr Igazgatóság (BHI) megalakul.
- 1993-ban megtörtént a forgalom-ellenőrzőpontokon (FEP) a sorállomány hivatásos állománnyal történő felváltása.
- 1994-ben megszűnik a Soproni-, és a Zalaegerszegi Igazgatóság.
- 1998. évben megtörténik a sorállomány teljes körű kivonása, ezzel együtt pedig a Balassi Bálint Határrendész Szakiskola (BBHSZ) létrejötte.
- 2008 a Schengen tagság, majd pedig az integráció bekövetkezése.

Mindezek olyan lépések voltak, amelyek a témához tartoznak, nyilvánvalóan ezzel a felsorolással nem a határőrizeti vonatkozásait kívántam kiemelni a rendszerváltástól kezdve a Határőrség történetét illetően, hanem ennek képzési, felkészültségbeli következményeire szerettem volna rávilágítani.

A másik dolog, amit érinteni akarok, de csak nagyon röviden, a szakmára vonatkozó főbb normák. Azért csak röviden, mert itt magyarázatokat is akartam adni, de mivel látom, az összetétel ilyen nem igényel, ezért csak felvillantom az erről szóló diaképet. Itt láthatók azok, a kapcsolódó normák, amelyek meghatározzák a témát jelenleg. Mindenekelőtt elsősorban a MK Alkotmányát,- az államhatárról szóló törvényt, a vonatkozó kormányrendeletet szükséges érinteni. A kormányrendelet kapcsán kívánom megjegyezni, hogy ennek a módosulása is megtörtént már, amit a 65. számú Magyar Közlöny tartalmaz. Nyilvánvalóan érinteni akarom a határrendészeti szabályzatot is, mint a Rendőrség egyik alapvető szabályzatát.

Főrészt

Mindezek után rátérek a tényleges mondanivalómra. Rövid mondanivalómmal elsősorban a tiszthelyettesek, illetve tiszthelyettesi állományba kerülő tanulóknak a helyzetét akarom áttekinteni. Ehhez először bemutatok egy létszámviszonyt kifejező táblázatot. Ez a Rendőrség létszámában belül a rendszeresített tiszthelyettes, zászlós állományarányt mutatja, - ami zárójelben van az a tiszti állomány. Mutatom a valós létszámot is. Ezek azért érdekesek, mert ugye ezekkel kell dolgozni valamilyen módon, kinek a felkészítésben, kinek az alkalmazásban. Ez 2010. április 01-i adat, le lehet belőle vonni a megfelelő következtetést a témát illetően.

Mi az, amire vállalkoztam ezzel a kis prezentációval, előadásommal? Egy rövid helyzetbemutatót, gondolatébresztést, figyelemfelhívást szeretnék vele elérni. Ami pedig a következtetéseket illeti, ezt inkább rábízom a jelenlévőkre, bízva abban, hogy lesznek olyan hozzászólások a jelenlévők részéről, amelyek akár megerősítik, akár kritikával illetik az általam elmondottakat!

Most pedig annyit még elmondanék Virányi tábournak úthoz szólva, hogy az általa elmondott hivatkozáson túlmenően, ennek a mai konferenciának volt egy 2008. november 26.-ai kapcsolódása is ugyanitt a Rendőrtiszti Főiskolán, a „*Rendőrség, Határőrség integrációjának tapasztalatai*” című konferencia, amely egy kicsit kapcsolódott a mostanihoz.

Most pedig kivetitek itt két képet. A kérdés az, hogy ezen a két képen szépen beöltözött egyenruhás személy közül vajon megítélések szerint ki az, aki határrendész volt valamikor 2008. január 01. előtt?! Nyilvánvalóan a kérdés csupán költői, nem várok rá választ. Ennek a képnek a bevetítése azért történt meg, mert a lényeg az, hogy egy ilyen statikus képből, két szabályosan felöltözött rendőrt ábrázoló képből nyilvánvalóan nem tudjuk megítélni egy határőrnek vagy egy rendőrnek a szaktudását. **Ehhez bele kellene nézni a fejébe, meg kellene nézni milyen kompetenciakészlettel, rendelkezik egyáltalán milyen, amikor intézkedik, amikor dolgozik, gyakorolja a hivatását, milyen a kommunikációja, hogy jár el, milyen a viselkedése, erkölce!** Tehát ilyen statikus képből nem lehet levonni semmilyen következtetést. Én ezzel csak arra akartam rávilágítani, hogy felületesen nem szabad következtetéseket levonni! Ez akkor is igaz, amikor én is megszegem ezt a szabályt, mert azt

várják el, hogy mondjak valami általános értékítéletet e témában. Én is ilyet teszek, pedig különösen a már dolgozó volt tanítványok esetében kevesebb információval rendelkezem.

Nem tudom kihagyni itt azt a közismert alapigazságot, hogy a rendészeti, rendvédelmi szervek munkájának nem a próbálkozások és tévedések elvén, illetve használati utasítás szintjén kellene történni, hanem a hivatás által gyakorlott profizmus szférájában kellene megvalósulni. A kapcsolódó szakirodalom egyébként a hivatás kifejezés jellemzőinél sok mindent felsorol, én ebből kettőt emelek ki. Egyik az, hogy részben specializált ismeretekkel rendelkezik, másrészt pedig szabványos technológiával bír.

Ezek után a szervezeti tagozódásról annyit, hogy a Rendőrség szolgálati szabályzata taglalása szerint, vannak szolgálati ágak, szolgálatok és szakszolgálatok. Nyilvánvalóan a határrendészeti szerepkör teljesülése a szolgálati ágak között foglal helyet. A MK határát mutató diát azért vetítem be, mert azt azért látni kell, a hangsúlyt, a szerepet nemcsak hazán határa adja, hanem az, hogy Magyarország államhatárára nem csak egy ország képzeletbeli függőleges síkjainak összefüggő sorozata, hanem részben az úgynevezett „Schengenland” külső szegélye is. Itt jegyzem meg, hogy az államhatár, mint védett jogtárgy a nemzetközi jogban is meghatározott. Hazánk határainak jelenleg még 49%-a külső határnak minősül, amely az előbb megnevezet Schengenland szárazföldi határainak 15%-á teszi ki és része magyar határőrizeti rendszer az egységes EU-s határőrizeti rendszernek. Ezt a feladatot jelenleg a határrendészeti szolgálati ág teljesíti kb. 4009 fővel, 21 határrendészeti kirendeltség, 6 rendőrkapitányság, 8 bevetési század erejével, eszközeivel. Elvileg a BRFK mélységi ellenőrzési osztálya is ide számítható, amiről majd vezetője biztosan fog a következő napirendben részletesen beszélni.

Egy kis visszatekintés a tiszthelyettes állomány képzésére vonatkozólag. Volt egy időszak, amikor a **határőr tiszthelyettes** képzés államilag nem elismert szakképesítés volt, 1998-tól már igen. 1998. év végéig tulajdonképpen önálló szakképesítésként szerepelt, azóta pedig a rendőr szakképesítés egyik elágazása még jelenleg. Mi volt addig a helyzet, amíg önálló szakképesítés volt a határrendész megnevezés? A Határőrség is még önállóan működött, nem volt semmilyen olyan gond a tanulók hozzáállásával, tanulmányi munkájával, sőt, az utánpótlással sem. A leendő határrendész tanulók a rendőr tanulókhoz hasonlóan az átlagos tudás, a megfelelő motiváció birtokában kerültek a rendészeti szakközépiskolába, sőt egy-két határőr osztály jobb tanulmányi eredményt ért el, mint a rendőr korosztályi csoportok. Ebben persze benne volt az is, hogy a Határőrség igazgatóságai tudatos toborzó munkát végeztek az illetékességi területükön, ami nyilvánvalóan nagyobb merítési, választási lehetőséget eredményezett a felvételi eljárásban. Ez a megfelelő helyzet csak addig állt fenn, amíg közismerté nem vált a szülők, a fiatalok körében a Határőrség, mint önálló szervezet sorsa. Ehhez jött még az a jogos lépés, aminek során megszüntetésre került az önálló határrendész szakképesítés. (Sajnos, amit most az utóbbi 2 évben tapasztaltunk arra már nemigen lehet pozitív jelzőket mondani.) Miért mondom én azt, hogy jogosan szűnt meg az önálló szakképesítés? Azért mondom, mert ha tovább megyek a diákon, akkor a következő képen jól láthatóak az átfedések és az azonosságok. Én azt emeltem ki nyilvánvalóan, ami a rendészeti szakközépiskolák kétéves képzésére vonatkozott. Összességében azt lehetett mondani, az volt a megállapítás, amikor ezt a vizsgálatot elvégezték, hogy a rendőr és a határrendész szak között a tananyagot, tudnivalókat illetően kb. 70%-os átfedés van. Amiben nagy különbség volt, amiben eltérés volt, az a jogi ismereteken belüli bizonyos jogesetek, a közlekedésrendészet és a csapatszolgálat tartalma volt, ha a határrendészeti szak oldaláról vizsgálgattam. (Nem szorosan ide tartozó baj, de sajnos tanintézetek egy részében eléggé háttérbe szorult az un. nevelőtevékenység, ami nagy hiba e fiatal utánpótlásnál!)

Mi a jelenlegi helyzet? A 19/2008. IRM rendelettel kiadásra kerültek a tárcához tartozó szakképesítések Szakma és vizsgakövetelményei, többek között az elágazásos rendszerű

rendőr szakképesítésre vonatkozó is. Jelenleg úgy néz ki a rendőrszak képzési rendszere, hogy van 3 követelmény modul. Ennek a képzési rendszernek - az elágazásos jellegből kifolyólag nyilvánvalóan az a lényege, van két modul, ami azonos, és ezután történik az elágazás, ez általában a második tanév közepére esett. Volt, aki a közrendvédelmi rendőr szakirányba,- és volt olyan is, aki pedig a határrendészeti rendőri szakirányba ment el. Ez a pillanatnyi helyzet a képzést illetően. Hogy miért esett a presztízse a jelenlegi időszakban a határrendészeti szakiránynak, annak nagyon sok oka van. Vannak ennek objektív,- és vannak szubjektív okai is. Most az objektívekkel nem foglalkozom. A szubjektívek közül azért kettőt fölvetek. Ha az iskolákban azt tapasztalja a tanuló, hogy a határrendészeti szakirány egy másodlagos, lekezelt, és ugyanezt a megerősítést tapasztalja szintén a területi szakmai gyakorlaton, akkor nagy valószínűséggel az elhivatottsága egy kicsit csorbát fog szenvedni. Még inkább bonyolítja a helyzetet az, hogy ha nagy nehezen meggyőzik a rendészeti szakközépiskola vezetői, hogy induljon el a határrendészeti ágon, mert akkor nagy valószínűséggel X megyei Rendőr-főkapitánysághoz kerül határrendészeti szakterületre, de ezek után, amikor odakerül az állományba helyezés mozzanatához, akkor kiderül, hogy az a megyei rendőr-főkapitányság nem kap annyi embert és az érintett egyébként sem határrendészeti szakterületre fog menni, hanem mondjuk közrendvédelmi szakterületre! Ilyenkor szerintem jogosan merül fel a kérdés, hogy miért kellett a képzését ebbe az irányba vinni!? Ezek már nem objektív dolgok, nem objektív problémák, hanem szubjektívek és ezek érdekében nyilvánvalóan tenni kell. Még egy olyan képet is szeretnék mutatni, hogy a határrendészeti rendőri igény 2010-re hogy nézett ki. A megyei rendőr-főkapitányságok 425 főt igényeltek a határrendészeti végzetek közül. Kaptak a megrendelők 180 főt, ennyi került úgymond leosztásra, határrendészeti szakterületre akkor, amikor összesen pedig 913 fő végzett. De, hogy ne csak negatív példákat mondjak, mondok egy pozitív példát is. A Szegedi RSZKI Bács-Kiskun megyei és Csongrád megyei Rendőr-főkapitányság aktív közreműködésével e hónap 20-án 11,00 órától egész estébe nyúló szakmai börszót fog tartani, amelynek az a célja, hogy a tanulói körében kicsit népszerűsítsék a határrendészeti szakterületet, annak a technikai eszközeit és eljárásait. Szeretném kihangsúlyozni, hogy ha még úgy is tűnik, hogy ez másodrangú szakirány, akkor is én azt mondom, hogy a határrendészeti szakismeretre, kompetenciákra akkor is szükség lesz, amikor már elágazásos képzés keretében sem fog működni a szakképzésünk! A jelenlegi rendőrségi állomány esetében is indokolt lenne bizonyos határrendészeti alapismeretek uralása, alkalmazása mindaddig, amíg e szervezet hatáskörébe tartozik a feladatkör teljesítése!

Még ki akarok térni a rész szakképesítésre, nem mindenki előtt ismert az, hogy jelenleg van két rész szakképesítés. Ebből az egyik az objektumkör kíséretét nem használja senki, nem veszi igénybe. A másik a kormányőr rész-szakképesítés, ami viszonylag nagy létszámmal működik. Ezt csak azért említettem meg, mert szerintem ennek is nagy szerepe van, illetve lehet a jövőben, amennyiben kihasználásra kerül.

Ezek után a végrehajtásban dolgozókról néhány szót. Nem vagyok benne kompetens, lesz olyan napirendi előadó, aki alaposabban fog mondani erről véleményt, de azért egy-két feljegyzést, egy-két megjegyzést had tegyek én is ezzel kapcsolatban. Integráció után megtörténtek a felkészítések oda-vissza, a rendőrök számára a Schengeni Kódexből, a határrendészek számára pedig a rendőrségi törvényből, rendőri feladatokból. Nyilvánvalóan ebből levonhatjuk a következtetést, hogy csupán csak ennek hatására nem lett határrendészeti, mondjuk a rendőrből, de fordítva sem, a határrendészből sem lett közrendvédelmi rendőr. Fölmerülhet a kérdés, hogy mi van azzal a létszámmal, akik mondjuk nem 2006-tól végeztek. Akik kb. 2 éve a rendészeti szakközépiskolába jártak, azok esetében már tudatosan a felkészítés úgy történt, hogy a másik szakterületre vonatkozó tudnivalókat is elsajátították. Az a kb.2000 fő akik kikerültek ebben az évben, illetve tavaly az iskolákból, azok rendelkeznek a

másik szakterület alap tudnivalóival leginkább ismeret szinten, hisz azokban a modulokban, amit korábban fölvetítettem, azokba beépítésre kerültek kölcsönösen, mind az egyik-, mind a másik elágazásnál.

De mi van azzal a 20000-21000 számú tiszthelyetessel, zászlóssal, akik dolgoznak? Megkockázatom, hogy az állomány határrendészeti jellegű felkészültsége nemigen az elvárható szintű. A rendőrség az integráció előtt kevésbé foglalkozott külföldiekkel, ha mégis, akkor az, leginkább bűncselekmény kapcsán állt fenn. Magával a Schengennel nemigen tudott mit kezdeni, sőt kevésbé tudja finanszírozni sem az ezzel kapcsolatos járulékos költségeket sem. Sajnos az integrációt kissé lemaradva követte a korábbi két szakterületen tevékenykedők átképzése is. Még további nem pozitív momentumot említek meg ennek kapcsán. Nemigen helyénvaló az, hogy két év elteltével kérdezzek tőlünk olyat, hogy elfogadható-e az iskolarendszerű OKJ-s határrendész szakképesítés a Rendőrségnél. Szeretném ide citálni a 19/2008. (IX.18) IRM rendeletet, amely a 2. besorolási osztálynál leírja, hogy milyen képesítésekkel kell rendelkeznie az ott dolgozóknak. Állami iskolai végzettség középiskola, szakmai végzettség, rendészeti szakközépiskolai végzettség, rendőr vagy határrendész szakképesítés. Ez azért valamit jelent a hozzáértők között. Vagy egy olyan is, ami az átképzéseket illeti. Tehát, ha 2008. januárban történt meg az integráció, akkor akármennyire sietünk a rendőr, határrendész online átképzéssel, amelybe egyébként áprilisi adatok szerint 73%-nál tartunk, akkor ez egy kicsit el van késve. Tehát ha 2008-ban történt meg az integráció és most vagyunk ott, hogy 73% teljesítette ezt a vizsgáztatást és akkor még nem beszélek a minőségről csak a formájáról, ami egyébként elsősorban nem a végrehajtóknak a hibája, hanem azoknak, akik ebben hivatottak lettek volna intézkedni.

A végrehajtásban dolgozók felkészültségéről nyilván reálisan azt lehet mondani, hogy helye válogatja. A kirendeltség vezető vagy az a rendőrkapitányság vezetője milyen komolyan veszi az állományának a felkészültségét, mennyi energiája futja arra, hogy foglalkozzon ezeknek munkatársaknak a felkészítésével, különösen akkor, hogy ha gyorsított eljárásban, tapasztalatlanul kerülnek ki a fiatal tiszthelyettesek és a végrehajtásban is tapasztalatlan fiatal korosztály foglalkozik vele a továbbiakban.

A tudnivalók, ha nincsenek használva, fejlesztve, egy bizonyos idő után elkopnak. Ha valaki nem foglalkozik határrendészeti kérdésekkel, azon belül mondjuk idegenrendészettel vagy menekültüggyel, vagy egyéb más dologgal, azok valószínű, hogy elfelejtődnek. Ugyanakkor azt ki szeretném hangsúlyozni, hogy ha az országon belül a határőrizetnek a szerepe halványult is, azért az EU-ban és Schengenland-ban ennek a szerepe továbbra is jelentős. Úgy ahogy dr. Varga János úr mondta, kívülről ez a kérdés valahogy magasabb szinten van megítélve, mint ahogy országon belül foglalkozunk vele. Kívánatos lenne, tudatosan foglalkozni, azzal, hogy ez a szakismeret, ez a kompetencia készlet, ami erre a szakterületre vonatkozik, ne haljon el, hanem maradjon továbbra is fenn. Ahogy kikopnak a rendszerből azok, akik eredetileg határrendészek voltak, és ha nem volt lehetőségük átadni bizonyos tudnivalókat a kollégáiknak, akkor ezek eltűnhetnek a tudásraktárból. Utána már sokkal nehezebb ezeket regenerálni. Persze ez viszont is igaz, ha a rendőrnek nem volt lehetősége a határrendészek számára átadni a közrendvédelmi,- közlekedésrendészeti,- csapatszolgálati tudnivalókat, akkor ezek is nagy valószínűséggel nem válnak termelőerővé.

Én bízom benne, hogy a szaktudás devalvációja e szakterületen sem fog bekövetkezni!

Dr. Varga János ny. hőr ezredes:

A Rendőrtiszti Főiskola rendőr hallgatóinak határrendészeti szakmai felkészítése

Tábornok Urak, Hölgyek, Tiszt Urak!

Köszönöm a szót.

Az alapfokú határrendészeti képzésről kapott összkép után a középfokú rendőr tisztképzéssel folytatom a gondolatmenetet, s kifejezem, hogy mi is a helyzet a főiskolát frissen elvégző rendőrtisztek határrendészeti felkészültségét illetően.

Kiindulópontul a két évvel ezelőtti konferenciánkat választom, ahol részletesen megtárgyaltuk a határőrök képzési helyzetét. A két előadásom szemléletmódja azonban lényegesen különbözik egymástól. A fő különbség az, hogy két éve arról beszéltem, hogy a határrendészeti szakirányon, a Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszékén mi a helyzet és hogyan azonosulunk azzal a ténnyel, hogy az integráció után már a Főiskola egészében kell folytatni az oktatási tevékenységet. Most be tudom mutatni, hogy elképzeléseink hogyan valósultak meg, pontosan mit tettünk, és mik a főbb problémáink.

Az integrált Rendőrség körülményei között működő határrendészeti szakirányon igyekszünk folytatni azt, amit a Határőrségnél elkezdtünk. A rendészeti igazgatási szakon egy feladat és gyakorlat orientált képzést végrehajtani. Mikor 1992-ben idejöttünk a Kossuth Lajos Katonai Főiskoláról, akkor a zászlónkra tűztük, hogy a vezetői felkészítést a rendészeti környezetben is folytatni fogjuk. Most is folytatjuk, de rendkívüli mértékben megváltoztak a feltételeink. Amikor ide jöttünk, akkor a vezetői felkészítést úgy tudtuk végezni, hogy minden tekintetben, így oktatás módszertanilag is meg volt alapozva. A körmendi előkészítő évfolyamon a határőr tisztképzés szilárd alapokat nyert. A képzést a Főiskolán folytatva elegendő időt tudtunk fordítani arra, hogy az egyes hallgatóknál a különböző alapszintű szakmai ismeretek, jártasságok és készségek elsősorban a járőrözés és az útlevelkezelés területén kialakuljanak és megszilárduljanak. Erre alapozva fel tudtuk építeni a vezetői felkészítést, majd a vezetési funkciók gyakorlása során a hallgatók ezen a területen is egyre több gyakorlati ismeretre tudtak szert tenni.

2001-től a tanévet egy úgynevezett határrendészeti záró gyakorlattal fejezzük be. Az első gyakorlatok előkészítésére jóval több idő állt rendelkezésünkre, mint ma. A hallgatók megfelelő gyakorlati ismereteket tudtak szerezni, s a már begyakorlott tevékenységeket tudtuk a valóságot megközelítő helyzetekben egymásra építeni. Meggyőződve arról, hogy ez a képzési módszer továbbra is lényeges, ma is elmegyünk a Pilisbe és tartunk gyakorlatot, csak már nincsen olyan jól megalapozva. Az óraszámaink oly mértékben csökkentek, hogy jóval kevesebb terepen végrehajtott gyakorlati foglalkozást tudunk tervezni. Felmerül a kérdés: anélkül, hogy a járőrszolgálattal összefüggő, és a szakmához kapcsolódó más alapvető készségek nem rögzültek, nincsenek magas szinten elsajátítva, van-e értelme egy úgynevezett FRONTEX mintájú rendőri műveletet végrehajtani?

Továbbra is mondjuk azt, hogy az oktatás és nevelés egységét szeretnénk megvalósítani. Erre törekszünk, folyamatosan megtárgyaljuk a helyzetet és reagálunk rá, de már jóval szerényebb keretek között, hisz Tanszékünk a létszáma gyakorlatilag 5 főre csökkent. Jelenleg 4-en vagyunk oktatók. Ha visszaemlékeztek a Kossuthos időszakra, ott 30 egynéhány oktató dolgozott. Létszámunk fokozatosan csökkent, s szinte folyamatosan át kell rendezni a gondolatainkat, a célokat, az alkalmazott eszközöket és módszereket.

Mindezekkel együtt azt mondhatom, hogy ez a határrendészeti szakirány igen szépen kiterjedésedett, jelentős mértékben van jelen a rendőr tisztképzésben.

A határrendészeti ismereteket minden rendőri képzési formában oktatjuk. Oktatjuk a többi rendőri szakirányon - bűnügyeseknek, közrendvédelmieknek, közlekedésrendészetieknek, az igazgatásrendészeti hallgatóknak – a nappali és a levelező tagozaton. A szakirányú továbbképzési szakon és a rendőrszervező tisztképzésben. Sőt jó érzéssel mondhatom azt, hogy a rendőrszervező tisztképzésben az okmányismereti képzést magas színvonalon tudjuk végrehajtani és a számonkérés is alapvetően gyakorlatias. Gyakorlati feladatmegoldás van a vizsgán. A visszacsatolások alapján a hallgatók fontosnak és jelenlegi –rendőrségi-munkakörük ellátásához is hasznosnak tartják ezeket az ismereteket.

Jelen vagyunk a Főiskolán most indult MA képzésben is, hisz a Rendészeti Szervek Nemzetközi Együtműködése tantárgyat mi gondozzuk és a szakmai tantárgyakon belül is megvannak a határrendészeti témák.

Részt veszünk a nemzetközi képzésben, ez azt jelenti, hogy a mi hallgatóink egyre nagyobb számban látogatnak el az úgynevezett európai felsőoktatási térségbe és részt vesznek - szorgalmi időszakban általában 3-4 hónapig - a külföldi képzésben vagy szakmai gyakorlatot hajtanak végre az uniós államok rendőri szervezeteinél, illetve mi is fogadunk külföldi – eddig szlovén, szlovák, török, észt és máltai - hallgatókat.

Részt veszünk más főiskolai képzésekben is - mint pl. természetvédelmi őrszolgálat számára tartott továbbképző tanfolyam -, ahol nem mi vagyunk azok, akik elsősorban oktatjuk a hallgatókat, hanem mi tanszékünk, egészen konkrétan dr. Verhóczy János alezredes úr szervezi, felügyeli a tanfolyamon folyó munkát.

Vannak olyan képzési formáink is, amelyek korábban jelentős feladatot jelentettek számunkra, de ma szünetelnek. Pl. nem működik a levelező tagozatos tisztképzés. 4 éve nem indult osztály.

Nem működik a határrendészeti szervező tisztképzés, pedig jogi alapjai, feltételei egyébként adottak lennének.

Nincsen okmányvizsgálói tanfolyam, holott korábban több száz határőrt, rendőrt készítettünk fel ilyen feladatokra. Most nincs erre vonatkozó megrendelés, illetve a pályázati tevékenység során a Főiskola nem tudott olyan versenyajánlatot tenni, hogy ezzel tudjon foglalkozni.

Az integráció képzési feladataihoz kapcsolódóan a rendőrtisztek határrendészeti alapismereti tanfolyamára vonatkozó programjainkat kidolgoztuk, fölkészültünk az oktatásra, de erre nem került sor, soha nem indult el.

Azt gondolom, nagyon fontos lenne, hogy azok, akik a Főiskolán végeztek, időszakosan visszatérjenek ide és a szakma állásáról egy áttekintést kapjanak, a megszerzett ismereteiket továbbfejlesszék, megújítsák. Ilyen szintén nem volt a szakirány történetében.

De ugyanakkor vannak még további perspektívák, például a rendészeti asszisztens felsőfokú szakképzésben, illetve a rendőr felsőfokú szakképzésben, amelyre vonatkozóan a Főiskola előkészítő munkálatokat folytat, s ahol a határrendészeti szakmai felkészítés szintén megfelelő súllyal részesedik.

A humán erőforrás-gazdálkodással céltudatosan igyekszünk foglalkozni. Törekszünk arra, hogy olyan tiszteket képezzünk, akikre a Rendőrségnek szüksége van. A főiskola elvégzése

után megfelelő felkészültséggel rendelkezzenek, készek legyenek pontosan akkor és ott jelentkezni az első tiszti beosztás ellátására ahol szükség van rájuk. A gyakorlatban arra irányul a munkánk, hogy a Rendőrség és a végzett tiszt érdekei találkozzanak, egyszerre érvényesüljenek, illetve vállalható kompromisszumok szülessenek.

Eddig 1013 tisztet képeztünk ezen a szakon különböző képzési formákban. De közülük még – ez egy lényeges probléma – 35-en nem kaptak diplomát azért, mert a nyelvvizsga feltételeknek nem tudtak eleget tenni. A jelenlegi végzősök között – nekik még van egy kis idejük – 12-en vannak, akik nem rendelkeznek nyelvvizsgával, ezért nem is lehetnek tisztek, mindaddig még ezt be nem pótolják.

Érdekesen alakulnak a felvételi viszonyaink. Anélkül, hogy túlmagyaroznám számokat és diagramokat láthatjuk, hogy 2010-ben 661-en jelentkeztek erre a szakirányra. Sokkal többen, mint régen. Azt integráció előtt hittük, hogy pontosan fordítva lesz, nem lesz elég határőr hallgató. Ma azt tapasztaljuk, hogy többszöröse lesz az igényeltnek. Ráadásul közülük 147 első helyen a határrendészeti szakirányt jelölték meg. Tehát azt mondták, hogy ők elsősorban határőrök akarnak lenni!

Ugyanakkor itt van, hogy milyen beosztásba kerülnek a hallgatóink. Amikor a Határőrség, Rendőrség integrációja megtörtént akkor a határrendészeti szakterületen a tiszti helyek fel lettek töltve. Ezért senki egy mukkot nem szólt, amikor a 2008-ban végzetek közül 15-en elmentek bűnügyi, 2-en közrendvédelmi és 1 pedig személyvédelmi szakterületre és senki nem lett a határrendészeti szakterületen alkalmazva. Jelentősen változott a helyzet, mert a 2009-ben végzetek közül ketten kerültek határrendészeti kirendeltségre és a mostaniak közül már 5-en törekszenek ezekre. A Határrendészeti Kirendeltségeken is jóval nagyobb igény van arra, hogy most már megjelenjenek ott a frissen végzett tisztek, de a személyzeti munka valahogy nem követi ezeket az igényeket.

Az óra-, és vizsgatervünk a Tanszék-, és a szakalapítás óta tükrözi az általunk nyújtott ismeretrendszer. A változások mindig kifejezik azt az átalakulást, ami a Határőrség és az integrált Rendőrség tevékenységében lezajlott, s aminek részesei vagyunk ma is. Szívesen állunk az érdeklődők rendelkezésére a részletek megjelenítésével is, annál is inkább, mivel programjaink nyíltak, bárki a Főiskola honlapjáról elérheti és részletesen tájékozódhat róluk. A Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti tagozatának honlapjáról is megteheti ezt.

Az oktatás időszerevése, naprakészsége érdekében, igyekszünk minél több külső kapcsolatot teremteni. A szakma jeles képviselőit gyakran kérjük föl külső előadások megtartására. Igyekszünk a végrehajtáshoz közel tartani a foglalkozásainkat és segítségünkre van a Tanszéki Tanácsadó Testület is, amelyben kirendeltség vezetők, főosztályvezetők, tehát a szakma reprezentatív személyei megjelennek.

A többi szakirányon folyó határrendészeti felkészítés célja elsősorban az, hogy rendelkezzenek a határrendészeti szolgálati ágra vonatkozó alapismeretekkel és legyenek képesek együttműködni a határrendészeti szakterületen dolgozó speciális felkészültségű kollégákkal.

Ehhez van nekünk egy európai színvonalú határrendészeti szaktantermünk, amelyet éppen a napokban tartott a Magyar Nemzeti Bank alkalmasnak arra, hogy - annak ellenére, hogy napi 100 000 forint a bérleti díja – saját képzéseire igénybe vegyen. Megelégedéssel érzékeljük, hogy mind a Főiskola, mind a Határrendészeti Főosztály támogat bennünket abban, hogy

korszerű is maradjon. A fontos lehetőségek közül kiemelésre érdemes, hogy a Nekort és az iFADO-t is el tudjuk onnan érni, tehát azt mondhatom, hogy az alkalmazásnak a korlátai mi magunk vagyunk.

A képzés színvonalát növeli, hogy Erasmus programba nagyon aktívan tudunk bekapcsolódni. Ez nagyon jól kamatozik mind a mi hallgatóink számára, mind pedig a külföldiek számára is. Figyelemre méltó, hogy a külföldiek között vannak olyanok, akik nem rendőri iskolákba járnak, hanem jogi egyetemekre, s így is hasznosnak tartják a Magyarországon megszerzett határrendészeti ismereteket.

A komplex határrendészeti gyakorlat elgondolásához készített térkép jól szemlélteti, hogy ezt úgy próbáljuk végrehajtani, - minden nehézségünk ellenére - ahogy ma az unió külső határait őrző országok többségében csinálják. Ez egy FRONTEX igényeknek minden tekintetben megfelelő határrendészeti művelet végrehajtását jelenti, ahol a kirendeltség Fókuszponti Hivatalként működik. Az idei gyakorlaton meg tudtuk valósítani azt, hogy az Erasmusos hallgatókat és a magyar hallgatókat együtt szerepeltettük és így az együttműködési készségek kialakításában közösen tudtak gyakorolni angol nyelven.

Az együttműködésünket átszerveztük és köszönünk minden segítséget amit volt határőrtől és eredeti rendőrtől egyaránt megkaptunk. El kell mondanom, hogy a legjobb élményeket talán akkor szereztem, amikor az integráció után a rendőr kollégák érdeklődéssel fordultak felénk és a kapcsolatot ők maguk is keresték. Szeretném kiemelni Tóth Béla ezredes urat, - akinek az előadása a konferencián is elhangzik – aki egyik példája annak, hogy mennyire jól tudjuk az ő szakismereteiket és lehetőségeiket a képzésünkben alkalmazni.

Van néhány fájdalomunk. Régebben egyszerűen elképzelhetetlennek tartottuk azt, hogy ne vegyünk részt a Határőrség képzési rendezvényein, továbbképző tanfolyamain. Sajnos az integráció után ez gyakran előfordul. Nem rendelkezünk előzetes információkkal sem tanfolyamokról, sem képzésekről, ha mégis megneszeltük hírét, nem tudtunk odamenni. Később az informális csatornákon keresztül kialakult egy megoldás, s ma mégis csak oda tudunk menni mindenféle jó megoldások, szakmai kapcsolatok révén, de nem élvezzük azokat az előnyöket, amelyeket a magyar Rendőrség élvez vagy élvezhetne az uniós pályázatok kapcsán. Azt gondolom, hogy itt mindenképpen egy szélesebb áttekintésre lenne szükség és a képzési szakterület színvonalát, minőségét az uniós források révén tovább kellene erősíteni, illetve létre kellene hozni azt a rendszert, amiben ez megtörténhet.

Másik neuralgikus pontunk az idegen nyelvi felkészültség alacsony szintje. Nem csak az a probléma, hogy a hallgató nem tud középfokon levizsgázni és a nyelvvizsga hiányában nem kap diplomát. Az is probléma, hogy a határrendészeti tiszt nem tud kommunikálni és főleg angolul nem tud kommunikálni a tiszt pályafutása kezdetén, már pedig egyre inkább úgy tűnik, hogy ez elengedhetetlen a gyakorlati munkavégzés során.

Új jelenség a tanulmányok folytatása más felsőoktatási intézményekben. Sokan úgy érkeznek ide, hogy már tanulnak valahol, vagy a Főiskola hallgatóiként beiratkoznak egy másik iskolába és természetes módon a figyelmük megoszlik. Nem biztos, hogy ezt a problémás kérdések közé kell besorolni, hisz vannak előnyei is ennek a felsőoktatásban gyakori jelenségnek. Úgy látom, hogy ez egy olyan gyakorlattá kezd válni nálunk is, amiben jobban kellene tájékozódni, hisz a jelenség mindenképpen figyelemre méltó.

Igyekszünk a tehetséggondozásra is megfelelő időt, energiát fordítani, különösen most a Határrendészeti Tudományos Diákkör tekintetében, hisz a Főiskola a következő évben egyik rendezője lesz az Országos Tudományos Diákköri Konferenciának.

Mi a következtetésem? Azt gondolom, hogy a képzésünk harmonikusan illeszkedik a Főiskola rendszerébe. A mi problémáink tulajdonképpen a Főiskola problémái is, s nem gondolom azt, hogy egyszerűen meg lehetne ezeket oldani. Ez sokkal komplexebb kérdés. Mindenesetre nekünk lehetőségünk van arra, hogy ezt a szakterületet nem csak a szakirányon, hanem az egész rendőri képzésben kellően reprezentáljuk és képviseljük. Azt gondolom, hogy jelen pillanatban jelen is vagyunk minden képzési formában és remélem azt, hogy még a minőséget is tudjuk majd tovább emelni.

Eddig mindig azt mondtam, hogy a Tanszékről van itt szó és a mi szakirányunkról. Ma azt mondom, hogy a rendőrképzésről van szó és a rendőrtisztek határrendészeti szakmai felkészültségéről. Talán ez lenne a zárszavam.

Köszönöm szépen a figyelmet.

Rácz Róbert r. alezredes:

A rendőrség állományának határrendészeti szakmai felkészültsége a Kelebiai Határrendészeti Kirendeltség tapasztalatai alapján

Bevezetés

Helyi szerv vezetőjeként rendkívül fontosnak tartom az állomány képzésének valamennyi formáját, különösen a jelenben, amikor az intenzíven változó világunkban és az erre reagáló jogi és norma labirintusban - különösen a Rendőrség és Határőrség integrációját követően - a végrehajtó állomány naponta kerül szembe újabb és újabb kihívásokkal, és kell eleget tennie a vele szemben támasztott - sokszor irreális - követelményeknek, nemzetközi kötelezettségeknek.

E helyzetértékeléssel igyekszem segíteni a rendőri állomány felkészültségének feltérképezését, amelyből levont következtetések – reményeim szerint - a jövőben pozitívabb, életképebb határrendész képzést eredményezhetnek.

Egyrészt fontosnak tartom bemutatni a végrehajtásban azokat a folyamatokat, és körülményeket, amelyek meghatározták és alakították az állomány felkészültségét. Másrészt azokat a hatásokat, amelyek a tanintézetekből kikerülőket érik.

A jelenlegi középfokú és felsőfokú szakirányú képzés szerkezetét részleteiben nem ismerem, de annál több tapasztalat áll rendelkezésemre, hogy milyen problémákkal szembesülnek az első beosztásukba kerülő fiatalok, valamint az őket fogadó vezetők.

A felkészültséget meghatározó másik pillér a fogadó szervezet, környezet, ami leginkább formálja a pályára került rendőrt. Sok esetben naponta változó szabályzók és feltételek mellett rendkívüli szerepe van a folyamatos, a ciklikusan ismétlődő felkészítésnek, a speciális képzéseknek, és továbbképzéseknek.

Véleményem szerint a Rendőrség állományának határrendészeti felkészültsége napjainkban elmarad a követelményektől. Értékelésem kritikus, egyfajta adalék a témához, valamint figyelem felkeltésnek szánom a konferencia résztvevőinek, mert a program alapján kevés idő áll majd rendelkezésre az értékelések, felvetések, javaslatok háttérének, ok-okozati összefüggéseinek részletes kifejtésére.

Természetesen kikertem Bács-Kiskun és Csongrád megyében vezetői kollégáim véleményét is, de elsősorban saját tapasztalataimat, benyomásaimat vettem papírra. A múltba tekintésben, pedig egykori parancsnokom és mentorom Varga Lajos nyá. hőr. alez. segített. Értékelésem egy szűk keresztmetszet, mivel jelentős eltérések, különbségek, tapasztalatok lehetnek a különböző viszonylatok, és adott viszonylatban regnáló határrendészeti helyi szervek között (pl. létszám, feltöltöttség, felkészültség, intézkedések száma, körülmények, stb.). Ennek ellenére – úgy gondolom - a főbb irányok, motívumok egyben általánosíthatók is.

Igyekszem javaslatokat is megfogalmazni, illetve bemutatni a tanintézetekből kikerülő „hiányosságait”, körülírtan megvilágítva azokat a területeket, amelyek a képzés terén szükség lenne erősíteni.

A MÚLT

Ahogy egy aktív kirendeltség-vezető megélte...

A reformok folyamatait, eredményeit, és következményeit jól tükrözik az állomány összetételében, felkészültségében bekövetkezett változások.

1993-ban kezdtem határőr pályámat, 2004-ig a határforgalom-ellenőrzésben dolgoztam, de mindvégig ugyanazon szervezeti elemnél. Volt alkalmam több generációval együtt dolgozni, munkájukat megfigyelni.

Határozott véleményem, hogy (a határrendészetben) a képzési rendszertől függetlenül meghatározó szerepe van a munkahelyi körülményeknek (szolgálati hely aktivitása, tapasztalatok, kollektíva, vezetés, képzés, befogadó készség és akarat).

Példákon keresztül szeretném azt is bemutatni, hogy a napjainkban nagyon fontos technikai támogatottság mellett mennyire fontos az egyes szervezeti elem feltöltöttsége, és az ott dolgozó állomány célirányos felkészítése, és nem utolsósorban a gyakorlati tapasztalatok, amelyeket csak hosszú évek során lehet megszerezni.

1994-ig a sorozott állomány tiszthelyettes szakaszpáncsnokok alá voltak beosztva, akik az évek során számos „váltást” készítettek fel, irányítottak, komoly szakmai és az állománnyal való foglalkozás területén megfelelő tapasztalatokat szereztek. A végrehajtás és a vezetés között több lépcsőben több generációs különbség volt. A vezetői állományra a feltöltöttség és többnyire a beosztásra válogatottság volt a jellemző. A mai állapotokhoz hasonlítva e rendszer viszonylagos szakmai állandósultságban, megfelelő feltételrendszer mellett működött, a tapasztalataim szerint jól.

A hivatásos állományra áttérés megvalósításában kulcsszerepe volt a kiképző és csoportvezetővé alakult tiszthelyetteseknek, akik a korábban már bevált munkamódszerekkel jó eredményeket értek el a hivatásos állomány felkészítésében.

Az első nagy változás 1997-2000 között következett be, amikor e tapasztalt csoportvezetői állomány nyugdíjba vonult. Ezzel egy időben megindult a vezetői állomány kiáramlása is. Az új csoportvezetők szakmailag jól felkészültek voltak, de abból az állományból kerültek ki, akikkel együtt kezdték a pályájukat. Önálló vezetőként már nem érvényesültek (mert nem is kaptak vezetéselméleti képzést a tanintézetekben, mivel a szabályzatokban csak a Hőr. tv.¹ elfogadása után kidolgozott szabályzatban [1998-ban] jelent meg pl. a szolgálati csoportvezetői beosztás felelősségi és feladatköre. Ezért kellett kidolgozni 1993-ban a HFK. Ideiglenes Működési Rendjét).

Szemléletükben, gondolkodásukban sok esetben nem azonosultak a vezetői állománnyal. Megszűntek a generációs különbségek, gyakran nem tudták érvényesíteni akaratukat, elvárásaikat a beosztott állománynál. A vezetésben, a felkészítésben, az állománnyal való foglalkozásban már nem tudták azt a színvonalat nyújtani, mint elődjeik. Többek között e tapasztalatok alapján indultak el a javaslatok a tiszti csoportvezetők ismételt alkalmazására.

Megjegyzem az első 1992-es állománytáblák tiszti rendfokozathoz kötötték a csoportvezetői beosztást, és azért kellett akkor módosítani, mert nem volt annyi tiszti létszám, és a Kossuth Lajos Katonai Főiskoláról kikerült fiatal tisztek szakmai felkészültsége meg sem közelítette, a több éves jó szakmai felkészültséggel és szakmai tapasztalattal rendelkező zászlós útlevelkezelők tudását. Viszont utóbbiak hátránya volt, hogy vezetéselméleti, oktatási és

¹ 1997. évi XXXII. törvény a határőrizetről és a Határőrségről (a szerk.)

nevelési ismeretekkel nem rendelkeztek. Ezt kellett pótolni, segíteni a kirendeltség vezetésének!

Véleményem szerint az állomány felkészültsége, intézkedő képessége 2001-2002-ben érte el a „csúcspontját”, a teljes feltöltöttség, a minimális fluktuáció, és a közel 10 éves tartalmas szolgálati tapasztalat miatt. Abban az időszakban évente csak egy pár fő érkezett, és ritkán távozott 1-2 fő nyugdíjba. Így a pályakezdő olyan környezetbe került, ahol tapasztalt állomány vette körül. Akkor is volt határidő a felkészülésre, de nem volt kényszerhelyzet mögötte.

2002 szeptemberében volt alkalmam Németországban több közúti, vasúti és légi határátkelőhelyet megtekinteni. A német ellenőrzés a technikán alapult (kiváló feltételek), a miénk pedig a saját tapasztalatok alapján kialakult tudáson. Összehasonlítva rendkívüli büszkeség töltött el akkor, látva a minőségbeli különbséget...A schengeni csatlakozásra beértük a németeket.

2004-ben jelentős szervezeti átalakuláson ment át a Határőrség, összevonták a határforgalmi és a határőrizeti kirendeltségeket. Ennek a végrehajtásban rendkívüli következményei lettek. Erre az időszakra érte el a nyugdíjkorhatárt a sorállományt kiváltók első generációi, valamint a vezetők zöme. Kezdetben kevésbé volt érzékelhető e probléma, mert pl. Kelebia Határrendészeti Kirendeltség esetében három kirendeltségből egy több szolgálati hellyel rendelkező 294 fős kirendeltség jött létre (teljes feltöltöttséggel).

Ekkor a mai napig tartó személyügyi problémák generálódtak. Sokan elmentek nyugdíjba a szervezeti átalakítás hírére, aki kíváncsi volt, az utána. A vezetői állomány kiáramlása következtében pl. pályakezdő tiszteket (ismét létrejöttek a tiszti csoportvezetői beosztások) neveztek ki csoportvezetőnek (I/V.) 56 (!) fős csoportok élére (korábban némelyik kirendeltségnek nem volt ekkora állománya), akik semmilyen gyakorlati tapasztalattal nem rendelkeztek. Össze sem lehetett őket összehasonlítani a 90-es évek tiszthelyettes csoportvezetőivel. Kelebia HRK vonatkozásában 5 ilyen tisztből 1 fő maradt meg a kirendeltségen!

A két szakterület, a határőrizet és a határforgalom ellenőrzés összevonása miatti koncepció volt az állomány átképzése, az átjárhatóság biztosítása a két szakterület között (útlevélkezelő, járőr). Ez zömében megvalósult, de jelentős minőségromlással. Problémát okozott, hogy az útlevélkezelő és a járőr állomány felkészültsége, képzési rendszere (tartalmában, minőségében) korábban teljesen eltérő volt. Általános tapasztalat, hogy útlevélkezelőből járőrt sokkal könnyebb volt kiképezni, mint fordítva. Az állomány vegyes alkalmazása, pedig jelentősen gyengítette a határforgalom-ellenőrzés hatékonyságát, biztonságát. A teljesen eltérő feladatrendszer két különböző szakmát takar, más kvalitásokat, tapasztalatokat igényel. A létszám jelentős csökkenéséig az állomány zöme az eredeti „profiljában” dolgoz(hat)ott. A törekvések ellenére e kettőség a mai napig megmaradt a kirendeltség valamennyi állománykategóriájában.

2003-tól 2007-ig (a schengeni csatlakozás) a Határőrség jelentős elhelyezési, informatikai és technikai fejlesztésen ment keresztül, ami a szakmai hozadéka mellett jelentős hangulatjavulást eredményezett a teljes személyi állománynál. Több évtizedes várakozás után egy olyan jövőképet csillantott fel, amely jótékony hatással volt a felkészülésre, a szolgálat ellátás minőségére is. A háttérben viszont további jelentős változás következett be az állomány összetételében. Évente csoportosan érkeztek a rendészeti középiskolát végzett generációk tagjai.

Az új képzési forma miatt a várakozás nagy volt, viszont keserű tapasztalatokat szereztünk: képességbeli, jellembeli, fegyelmi problémák tömkelege, sok esetben a felelősségért teljes hiánya, igénytelenség...

Visszatekintve az érettségizett, sorkatonai szolgálatukat letöltő generáció vált be, és volt alkalmazható bármely területen.

Ezzel párhuzamosan rohamosan csökkent a tapasztalt állomány, akik alkalmasak voltak részlegvezetőnek, ügyeletesnek, vizsgálónak, mentornak, járőrparancsnoknak. Így a pályakezdők beilleszkedése, felkészítése halványabb lett minőségben, mint valaha.

A schengeni csatlakozásra az állomány határrendészeti (elméleti) felkészültsége a fenti problémák ellenére ismét egy magas szintet ért el, ami egy komoly, másfél éves programnak az eredménye. Szervezett keretek között készültünk – minden mást félretéve – az új feladatokra, valamint az új követelményeknek való megfelelésre.

Integráció.

A 2004-es szervezeti átalakításhoz hasonlóan sokan az integráció előtt, sokan pedig utána távoztak a szervezeten belől. 2005-2010 között több mint 100 fő tapasztalt, zömében 40 év körüli határrendész hagyta el a kirendeltséget, melynek töredékét tudtuk pótolni pályakezdő állománnyal. 2004-től 12 fő tiszt távozott a kirendeltségről, a kirendeltség határrendészeti osztálya teljesen kétszer cserélődött ki. Úgy értékelem, hogy a határrendészet pont az integráció idejére lett a leggyengébb.

Az integráció egyben hatáskörbővülést is jelentett. A kirendeltségnek az új feladatokra (azonnal) saját erőből kellett felkészülnie (készül folyamatosan). Ez különösen a közúti közlekedéssel, a gépjárművekkel, és okmányaikkal kapcsolatos szabálysértések rendezése, valamint közrendvédelmi (pl. nem határrendészeti jellegű bejelentések kezelése, családon belüli erőszak, ideiglenes megelőző távoltartás, stb-stb.) részfeladatok ellátására vonatkozik. A hatáskörbővülést nem követte szervezeten bővítés. Továbbra is csak határrendészeti osztállyal és hatósági osztállyal rendelkezünk, és az utóbbit terheli a plusz bűnügyi, igazgatásrendészeti, közrendvédelmi tevékenységből adódó felkészítéssel, szakirányítással, a keletkezett eljárási dokumentumok kezelésével kapcsolatos feladatok.

Területi szinten szervezeten volt átképzés, de a feladatok nagyságához, és sokszínűségéhez mérten nem elegendő. A határrendészeti kirendeltségek állománya részére az előadók feldolgozták az „új” Rtv-t, felkérésünkre tartott előadást igazgatásrendészeti szakember. A rendőrkapitányságok állománya részére feldolgozták a „schengeni ismereteket”, de ettől mi nem váltunk „rendőrré”, ők meg határrendésszé. Folyamatban van az állomány felkészülése on-line rendszerben...

A JELEN

A jelen értékelésénél a helyi viszonyok taglalása mellett kitérek más, a felkészültségre együttesen ható tényezőkre is. A megfelelő felkészültség elérésében, szinten tartásában – véleményem szerint - meghatározó szerepe van:

1. A határrendészet helyének, megítélésének, súlyának a Rendőrség feladatrendszerében.
2. A szakirányításnak.
3. Tiszti, tiszthelyettes képzésnek.
4. Az egyes beosztásokra vonatkozó képesítési követelményeknek, azok elérhetőségének, és a képzéshez / tanuláshoz szükséges feltételeknek (a Rendőrség képzési rendszere, és fórumai).

5. A fogadó szervnél a felkészítés, és a képzés rendszerének, fórumainak, valamint annak színvonalának.
6. A fogadó szervnél a felkészülés feltételeinek.
7. Az állomány feltöltöttségének, a körülményeknek.
8. Az állománynak.

1. A határrendészet helye, megítélése, súlya a Rendőrség feladatrendszerében

A tapasztalataim alapján két év rövid volt ahhoz, hogy a határrendészet integrációja megvalósuljon, de ahhoz elég, hogy elveszen a Határőrség által évtizedek alatt fölhalmozott tudásbázis, valamint a tapasztalt állomány zöme, amit már nem lehet pótolni. A Rendőrség a fejlettebb technikai háttért fenntartani nem tudta / akarta, így az eszközök kifutása (jelen és a közel jövő) egyik napról a másikra működési zavarokat okoz már most is.

A határrendészet és az illegális migráció „nem fér bele” a közrend, a közbiztonság rendszerébe, különálló, speciális „valami”. Közben egyre több külföldiekhez kapcsolható biztonsági kockázati tényező jelenik meg. A Rendőrségnél rendkívül erős a helyi bűnügyi és szabálysértési statisztikai szemlélet, közben tehetetlen a helyi és a nemzetközi szervezetbűnözéssel (az ember, az áru, a kábítószer csempészés, kereskedelem, stb.) szemben.

Az illegális migrációban alapvető változások következtek be az elmúlt 12 hónapban, a migránsok 90-95 %-kánál nem tudjuk megállapítani a személyazonosságukat. Egyre több arab és muszlim érkezik. Azt mondanak, amit akarnak, és oda mennek, ahova akarnak, csak egy ujjnyomat marad utánuk.

Sarkítva a Rendőrségnek eddig nem léteztek a külföldiek. A rendőrök zöme nem tud mit kezdeni egy külföldivel. A belső normákban az integrációt követően jelentek meg a külföldiekkel kapcsolatos feladatok. A Rendőrség nem tud mit kezdeni a schengeni tagsággal, a kapcsolódó követelményekkel, a nemzetközi kötelezettségekkel. A legrosszabb, hogy nem tudja finanszírozni a kötelezettségekből fakadó feladatok végrehajtását.

2. A szakirányítás

A fentiek egyenesen leképeződnek a szakirányításra. A szakirányítás a végrehajtás szemszögéből eltűnt a palettáról. A Határőrség idejében e tevékenység szervezettebb és centralizáltabb volt. A jelenben – szolgálati ágaktól függetlenül - az ORFK normákat sok esetben figyelmen kívül hagyják, különböző szintekről születnek állásfoglalások, amelyek a „véleményem” vagy „álláspontom szerint” szavakkal kezdődnek.

Szükség van az ellenőrzésre, a külső, tárgyilagos tapasztalatok összegyűjtésére, és a végrehajtásba visszacsatolására. E tapasztalatok, esetleges kudarcok lehetnek az irányított, szervezett képzések, programok alapjai, amelyek megfelelő szintre emelik a felkészültséget.

A helyi viszonyok értékelésénél látható majd, hogy mekkora szükség lenne a szakirányítás támogatására (képzések szervezése, segédletek összeállítása, közvetlen részvétel) a végrehajtó állomány felkészítésében.

3. Tiszti, tiszthelyettes képzés

A képzés fokozatától függetlenül a ma pályakezdő állomány sokkal hátrányosabb helyzetben van, mint korábban. Ennek elsődleges oka a jelentős létszámhiány. Korábban a magas feltöltöttség idejében a pályakezdő beállt egy hosszú sorba, és kitartó munkával, némi szerencsével évek alatt eljutott valahova. Volt ideje felkészülni, tapasztalatokat szerezni,

anélkül, hogy sűrűn stressz és konfliktushelyzetekbe került volna. Többnyire megszerette szakmáját, kötődött és azonosult a szervezettel.

Magasabb beosztásba úgy jutott, hogy a vezetője a képesítése és a munkája alapján, mint a beosztásra alkalmas egyént választotta ki, általában több jelölt közül.

Most a pályakezdő egy olyan rendszerbe esik be, sok esetben magasabb beosztásba, ahol azonnal szükség van a „kész” munkaerőre. A megmérettetésekre úgy kerül sor, hogy nincs idő a felkészülésre, a tapasztalatok megszerzésére. A legtöbb fiatal egy türelmetlen környezetben, többnyire kudarcélményekkel terhelve végzi a munkáját, szemben a 10-15 évvel ezelőtti elődjekkel.

Az sem ritka a végrehajtó állománynál, hogy a 3-4 éves szolgálati viszonyal rendelkezők magára hagyják a pályakezdőket, vagy hasonló okok miatt nem képesek beilleszkedni. Az alacsony fizetés mellett ezt látom a második oknak a fiatal állomány vándorlásánál, a korán beadott áthelyezési kérelmeknél.

A fiatal tisztek esetében rosszabb a helyzet, mivel nemcsak magukról van szó. Itt is megfordult a rendszer. A vezetőnek kellene az állományt felkészítenie, irányítania, egyenesben tartania, ha kell fegyelmeznie. Ehelyett egyszerre kell megtanulniuk mindent. Az állománynál fiatalabbak, tapasztaltabb beosztottakat kell(ene) irányítani. Nincs tekintély, nincs vezetővé válás, így nem töltik be szerepüket.

A vezetői létszámhiánnyal küzdő szerveknél a fiatal tiszt a vezetővel is akaratlanul konfliktushelyzetbe kerül (alkalmatlanság). Itt is megfordult a rendszer. Korábban a parancsnok választotta ki a különböző vezetői beosztásra az embereket. Most a kirendeltségek egymás kárára csalogatják át a kiszemelteket, illetve a vezetők nem választhatják meg, kivel dolgozzanak együtt. Az elvárások és a teljesítmény (nem vagy korlátozott alkalmazhatóság) örök ellentétbe kerültek egymással.

Ellenben azok a kollégák, akik a végrehajtásban kezdtek (több éves tapasztalattal a tarsolyban), majd felsőfokú rendészeti végzettséget szereztek, meghatározó vezetővé váltak. Sajnos a végrehajtó állomány szakirányú felsőfokú képzésre vonatkozó javaslatainkat korábban nem támogatták. Valószínűleg az akkor még magas feltöltöttségi arány miatt. Volt keresztfélèves-képzésre próbálkozás, de az érdeklődés a cseppet sem vonzó körülmények miatt alábbhagyott, a támogatott (alkalmasnak tartott) állomány visszalépett, és olyanok jelentkeztek, akik nem is tudták befejezni e képzési formát.

Amikor hirtelen tiszt hiány alakult ki, akkor a polgári felsőfokú végzettséggel szervezetbe kerülők „tisztai átképzéssel”² tiszt állományba kerülhettek, a vezető kizárásával. Ma is többnyire támogatás nélkül, a magasabb fizetés reményében kezdenek szakirányú felsőfokú iskolát, de nagyobb arányban polgári felsőfokú iskolát, hogy ezt az utat bejárják. Az arra alkalmas beosztottak többnyire a képzési feltételek, egzisztenciális vagy családi problémák miatt nem jutnak el erre a szintre. Úgy gondolom ezen a területen lenni mit keresni, és átgondoltan – kiválasztott tiszthelyettesek felsőfokú szakirányú képzésével – komolyabb és tartósabb eredményeket lehetne elérni.

A pályakezdők zöme éretlen, az iskolapadból szállnak ki, nálunk teszik meg az első lépéseket az életben. Inkább hasonlítanak a nyári táborba készülő cserkészre, mint fegyvert viselő, a Magyar Köztársaság törvényes rendjét fenntartani hivatott szolgálati személyekre. Korábban a sorkatonai szolgálat vagy a hivatásos szolgálat előtti munkahely meghatározó pályaalap volt. Ma a sorkatonai szolgálattal rendelkezők azt mondják a nem rendelkezőkre, hogy kezelhetetlenek, nincs felelősségérzetük.

² Rendőrszervező (tiszt) képzés (a szerk.)

Hallgatókkal, pályakezdő tisztekkel beszélgetve felfigyeltem arra, hogy mindenki egyből „legalább osztályvezetői” beosztásba szeretne kerülni. Ezt nagyon károsnak és veszélyesnek tartom.

Számomra ebből az derül ki, hogy az iskola ismereteket ad át, de a pályára nem készít fel. A létszámhiány miatt az utóbbi időszakban az iskolából kikerültek egy része egyből magasabb beosztásba került, erről pedig egy torz kép alakul ki. Mindenki „fújja” a fizetéseket, bizonyos esetekben válogathatnak a beosztásokban és utasíthatnak el beosztásokat, de arról fogalmuk sincs, hogy a fizetésen kívül mi és mekkora feladat és felelősség ellátni a (magasabb) beosztást. Nem is beszélve arról, hogy fél élet munkája és tapasztalata szükséges ahhoz, hogy megfelelő szinten el tudja látni azt a munkakört.

A főiskolán a Be-t, Btk-t, a középiskolában egyéb speciális dolgokat megtanulnak, viszont a Szolgálati Szabályzatot, a Határrendészeti Szabályzatot biztosan nem. A végrehajtók nem tudnak kényszerítő eszközt alkalmazni. Ha alkalmaztak, akkor nem tudnak jelentést készíteni. Szabálysértésből vizsgát tesznek, de az intézkedésük kb. 60 percig tart. Nem tudnak prioritálni, és rosszul vagy hiányosan töltik ki az intézkedés iratait.

A tisztek - ha valamilyen esemény történik – nem tudják, milyen intézkedési kötelezettségeik vannak, illetve nem tudnak mit kezdeni a nekik beosztott állománnyal.

Természetes, hogy az iskola „készterméket” nem tud előállítani, viszont a képzés hiányossága, hogy a pályakezdők zömének fogalma sincs, mit, milyen értékeket kell képviselnie, vagy milyen következményei vannak, lehetnek, ha rosszul vagy nem hajtja végre feladatait. A legrosszabb, hogy nem is azonosul a munkájával.

Nagyon sok téma közül még az idegen nyelv alkalmazását, illetve képzést szeretném kiemelni. Az állomány azon körének, aki munkájából adódóan intézkedést foganatosíthat idegen nyelvi ismeretekkel kell rendelkeznie! Ez a mai világban már nem kerülhető ki. A határforgalom-ellenőrzésben, ha szó szerint végre akarjuk hajtani a beutazási feltételek meglétének ellenőrzését egy 3. országbeli állampolgárnál, akkor azt csak akkor lehet előírás szerint végrehajtani, ha beszéljük az utas anyanyelvét vagy az általa beszélt, értett más nyelvet.

A Rendőrség rendészeti statisztikai adatai alig takarnak külföldivel szembeni intézkedést, mert az átlag egyáltalán nem tud kommunikálni egy külföldivel (szakszerűen), ezért az intézkedés elmarad.

A nyelvképzés fontossága gazdasági szempontból is megközelíthető. Kelebia HRK-án 2009-ben megtérült az állomány nyelvképzésre valaha fordított pénz, mivel a saját erős idegenrendészeti meghallgatások során a határrendészek kb. 5,5 millió Ft-t spóroltak meg a költségvetésnek. Nagyon pozitív fejlemény, hogy az állomány felismerte a nyelvtanulás fontosságát. Korábban lasszóval kellett fogni az embereket az ingyenes tanfolyamokra. Most túljelentkezés van, és a forráshiány miatt 2009-ben és 2010-ben is zajlanak önköltséges (!) nyelvtanfolyamok a kirendeltségen.

4. A Rendőrség képzési rendszere, és fórumai. Az egyes beosztásokra vonatkozó képesítési követelmények, azok elérhetősége, és a képzéshez / tanuláshoz szükséges feltételek

A határrendészeti feladatokat ellátó állomány schengeni megfelelését, és a végrehajtó szervek utánpótlását biztosító tanintézeti képzés eredményeit napjainkban nem lehet érzékelni.

Közép és hosszútávon, amikor a külső határok és az ott működő kirendeltségek megszűnnek, akkor is rengeteg speciális feladat megmarad (pl. határrendészeti, idegenrendészeti, mélységi

ellenőrzési, dokumentációs, nemzetközi együttműködési, nemzetközi műveletekben való részvétel, kötelezettségek, stb.).

Kérdés, hogy lesz-e felismerés? Ha lesz, nem lesz-e túl késő? Senki nem gondolta volna, hogy ilyen mértékben csökken a szervezet létszáma. Bács-Kiskun megyében a helyi és területi szervek a bénulás állapotában vannak. Semmilyen szinten nincs vezetői utánpótlás.

A jelenlegi tanintézetek a hiányzó létszámot sem tudják pótolni, a gyorsított kibocsátásoknak pedig nagyon nagy ára lesz. Egyre messzebb kerülünk az intézkedő képességtől, a szakszerűségtől.

Az állomány területi és központi képzési rendszere már jobb. Kelebia HRK-ról 2009-ben 16 különböző képzésen, továbbképzésen vettek részt (pl. okmányvizsgálói, intézkedés-taktikai, gépjárművezetői, ügyeletesi, stb.), és ezekre szükség is van, minél nagyobb létszámot érintve.

Az on-line képzést jónak találom, sőt szélesebb körben (szolgálati áganként, szakterületenként) alkalmaznám. De csak az elméleti felkészülést egészíti ki, a gyakorlati képzésre továbbra is nagy szükség van.

Az állomány zöme a képesítési követelményeknek megfelel. A továbblépés keretei, segítése, feltételei, ösztönzése viszont teljesen hiányzik. A meglévő, megtartott, és bizonyított állomány továbbképzését legalább olyan fontosnak tartom, mint a nappali tagozatos hallgatókét.

A végrehajtásban dolgozó tisztek továbbtanulása, vagy rendészeti szakvizsga letétele nagyon nagy terhet jelent. Az érintettek egyszerűen nem tudnak felkészülni a vizsgákra.

A felkészülés és tanulás feltételei jelentősen javultak. Nem is olyan rég semmivel nem rendelkezünk, ma meg közvetlenül – akár az útlevelkezelő fülkéből - érünk el adatbázisokat, dokumentációkat, háttéranyagokat. Viszont most meg nem használjuk.

5. A fogadó szervnél a felkészítés, és a képzés rendszere, fórumai, valamint annak színvonala

A pályakezdő a beosztása függvényében felkészülési tervet kap határidővel, többnyire másik vezető vagy tapasztalt kolléga mellé beosztva. A helyi viszonyok viszonylagos megismerését és vizsgáztatást követően a „mélyvíz” következik.

A folyamatosan változó normák, jogszabályok miatt fontos, hogy az állomány szolgálatról szolgálatra megkapja a friss információkat. A szolgálatban időt kell biztosítani az érkező anyagok feldolgozására (mivel az eligazítások rövid ideje nem alkalmas erre), és későbbiekben biztosítani azok elérhetőségét. Vagyis önképzési rendszert kell működtetni.

A Határőrség gyakorlatából átmentettük az ún. képzési napot. Havonta egyszer (elrendelés alapján többször) 6-8 órás képzést tartunk csoportonként. (Kelebia vonatkozásában 6 képzési nap van: 4 szolgálati csoport, 1 vizsgálói, 1 ügyeletesi). A képzésre terv készül. A képzés az előző hónap tevékenységének, tapasztalatainak értékeléséből, érkező vagy aktuális normák feldolgozásából, a hibák, hiányosságok visszacsatolásából, egyéb elrendelt feladatokból, intézkedés-taktikából áll. Az előadók vezetők, ritkábban felkészült mentorok.

A munkafolyamatba beépített ellenőrzések során a vezetői állomány visszateszteli az állomány felkészültségét. E feladat követelményszintű végrehajtása a vezetőkre igen nagy terhet ró. Nagyobb létszám esetén a hatékonyság csökken.

A helyi szerv alacsony feltöltöttségénél ez a rendszer nem vagy csak részben tud működni, illetve az állomány hozzáállásán is sok múlik, így a felkészültség színvonala folyamatosan

csökken, vagy hektikussá válik. A vezető egy hónapban egy hétig elméletben mással sem foglalkozik, mint a felkészüléssel és a képzés lebonyolításával.

6. A fogadó szervnél a felkészülés feltételei

A schengeni felkészülés folyamatában a kirendeltségen a képzés technikai és informatikai feltételei jelentősen javultak. A beosztás szerint jelentős mennyiségű manuális és digitális háttéranyag áll rendelkezésre. A digitális háttéranyag a kirendeltség bármely szolgálati helyén bármelyik számítógépéről elérhető.

Nagyon fontos (lenne) a „Határrendész Intranet” vagy ezt a funkciót betöltő országos internetes felület továbbfejlesztése, központi kezelése, frissítése, amely szavatolná a szakszerűséget, és a naprakészséget.

7. Az állomány feltöltöttsége, a körülmények

A legfontosabbnak tartom a feltöltöttséget, amely kihat az alapfeladatok végrehajtására, és egyben a felkészülésre és felkészítésre is. Itt kanyarodnék vissza a kirendeltség bevezetésben megkezdett bemutatására, és a felkészültség értékelésére.

A létszám csökkenése 2010-ben sem áll meg, vélhetően 12 fő távozik, 3 fő érkezik a kirendeltségre. Sajnos az sem változott meg, hogy akinek alkalma van rá, azonnal nyugdíjba vonul. A „hűség pénzzel” 1 fő élt, reaktiválásra nem jelentkezett senki.

A kirendeltség állománytáblája (2010. 05. 05. állapot szerint) 261 fő, papíron feltöltött 239 fő (17 fő tartósan távol, 22 fő más szervnél dolgozik), ebből hadrafogható 200 fő. A kirendeltség vezetése fiatal, a két helyettes mögött nincs apparátus, az 5 csoportvezetőből 1 gyesen, 2 fő vezényelt, a meglévő 2 csoportvezetőből az egyiknek osztályvezetői beosztást ajánlottak fel egy másik kirendeltségen. A hiányzó csoportvezetők helyettesítését a beosztott állományból megbízással látják el. A csoportvezetőknek, illetve a megbízott csoportvezetőknek nincs helyettesítőjük. Az 56 fős csoportok 38 fősre olvadtak, összességében egy komplett szolgálati csoport hiányzik.

A kirendeltség a létszámhiány miatt a nap 24 órájában a két szolgálati hely vonatkozásában és a határőrizeti feladatok ellátásában nem tud eleget tenni folyamatosan a schengeni követelményeknek. Az illetékességi területünk jelentős részére el sem jutunk. Erőt kell átcsoportosítani Tompa közúti határátkelőhelyről (ilyenkor 1-1 sáv működik) Kelebia vasútra (9 km), ha érkezik egy vonat. Közben járőröket kell bevonni a zöldhatárról a biztosításhoz. Ha nagy forgalom van Tompán, akkor gyakorlatilag nincs határőrizet, ha zöldhatáron esemény van, akkor embereket kell kivonni a forgalom-ellenőrzésből.

Valamennyi állománykategória túlterhelt. A végrehajtó szinten egy maréknyi ember maradt, akik a képességekre és tapasztalatokra támaszkodó feladatok ellátására alkalmasak (ügyeleti szolgálatok, szolgálati csoportvezető, vizsgáló, járőrparancsnok). A vezetők teljes értékű helyettesítése nem megoldott. A generációs lyukak miatt fiatal tisztek olyan beosztásokat látnak el, amelyekre csak részben alkalmasak. A vezetőket a működés biztosítása örli fel, az állománnyal való foglalkozás ezzel párhuzamosan a háttérbeszorult

A szolgálatok állandó mozgatása miatt a kirendeltség önképzési rendszere nem működik, gyakran az étkezésre is kevés idő marad, és ez független a határőrizeti helyzettől vagy határforgalom alakulásától. A helyi felkészítésnek egyetlen színtere maradt a havi képzési nap, melyet igyekszünk körültekintően előkészíteni és végrehajtani. A havi 6 óra csoportonként viszont kevés. Egyrészt a témakörök folyamatosan torlódhatnak, másrészt a

személyes tanulást nem helyettesítik. A tapasztalatok alapján egy ilyen képzési napon feldolgozott ismeretanyag, visszacsatolás kb. 2-3 hétig él az állomány fejében, aztán ugyanazon típusú hibák köszönnek vissza.

Ma a feldolgozandó új és / vagy aktuális ismeretanyag többszöröse, mint amit az előadók megfelelően át tudnának adni a végrehajtó állománynak.

Hátrányosan hat a határrendészeti felkészültségre az integrációt követő jogkörbővülés, amely nagyobb terhet jelent a határrendészeti állománynál, mint a határrendészeti feladatok ellátása a közrendvédelminél. Mire felkészülünk egy új feladatra, addigra az megváltozik. A jogszabályok folyamatos változása miatt a helyi képzési kapacitások zömét nem a határrendészet köti le, hanem más szakterületek.

Körülmények. A kirendeltség gazdaságilag szegény térségben van. Nem tudunk semmit sem kínálni (pl. lakás), illetve megtartani a fiatalokat, ezért nem jelentkezik hozzánk, vagy nagyon gyorsan más szolgálati helyre kéri át magukat. Nem tudunk versenyezni, pl. Szegeddel. Hátrányos körülmény, hogy a szakaszunk mindig aktív volt, már a délszláv válság előtt is „hadban álltunk”. Rendkívül magas az intézkedések, az illegális migráció, és más egyéb jogsértő cselekmények száma. A fiatalok szívesebben jelentkeznek nyugodtabb szolgálati helyekre.

8. Az állomány

A határrendészeti állomány az integráció miatt rendkívül csaldott, és az azt követő negatív hatások és tapasztalatok miatt kiábrándult. A terheltség miatt fásult, zömük rendkívüli egzisztenciális és magánéleti problémákkal küszködik.

E problémák a felkészülésre is kihatnak. Hiába rendelkezünk az átlagnál jobb technikai feltételekkel, ha nincs idő és / vagy nincs hajlandóság sem a szükséges ismertek elsajátítására, alkalmazására.

Helyzetértékelésem alapvetően Kelebia Határrendészeti Kirendeltségre koncentráldott. Sok egymást követő negatív hatás és folyamat következtében – a kimagasló mutatók ellenére is - az állomány határrendészeti felkészültsége jelentősen romlott.

A minőség romlása mellett azonban sokkal nagyobb probléma a valamennyi szinten jelen lévő létszám, és a tapasztalt vezetői utánpótlás hiánya (Bács-Kiskun megye), ami már a működést veszélyezteti.

Ugyancsak fontosnak tartom kiemelni, hogy a helyi szerv elvesztette az állomány helyben történő felkészítésének, képzésének képességét, potenciálját, amire a Határőrség és a Rendőrség is támaszkodott.

JAVASLATOK (határrendészeti képzés)

Felsőfokú képzés

1. A tanintézetek és a végrehajtó szervek sokkal intenzívebb együttműködésére van szükség. Az oktatók és a vezetők a helyszínen cseréljék ki tapasztalataikat. A helyi szervek, pedig közvetlenül vegyenek részt a képzésben.
2. Az elméleti oktatás (határrendészet, idegenrendészet) egészüljön ki esetminősítésekkel (szituációk, helyzetbeállítások), mint ahogyan azt a büntetőjog oktatásánál alkalmazzák. A pályakezdők a határrendészetben nem boldogulnak az elméleti ismereteikkel.

3. A hallgatók készség szinten tanulják meg alkalmazni a határrendészetben alkalmazott informatikai rendszereket (Ozirisz, RobotZsarú, HIDRA-II, SIS, HERRI+, VIS, AFIS, EDRWiew, Szolgálati Napló, RITA, NEKOR, stb.).
4. A tiszti állománynak gyakorlatias, használható humán management ismeretekre van szüksége. Pl. beosztott állomány tevékenységének megszervezése, járandóságainak biztosítása, képzése, az állománnyal való foglalkozás, csapatépítés, az állományvédelemmel kapcsolatos feladatok. Eligazítás, feladat meghatározás, motiválás, a beosztott (teljesítmény) értékelése, elemző-értékelő munka. A rendőri korrupció megelőzésének, feltárása fontossága, feladatai.
5. Intézkedő képesség fejlesztése (Szolgálati Szabályzat, valamint váratlan és rendkívüli események kezelése).
6. Nemzetközi műveletek lebonyolítása, tapasztalatai (magyar szakértő külföldön), FRONTEX, RABBIT, stb.

Megjegyzés: A különböző anomáliák miatt a pályakezdő tiszteket három évig I/III. beosztásnál magasabb beosztásba nem nevezném ki. A magasabb beosztásba lépés feltétele ne a létszámhiány, hanem az alkalmasság legyen. Az első beosztásba kinevezést követő 1 évben a szolgálati ágnak megfelelő „szakvizsga” letételére kötelezném a pályakezdőt, a vizsga teljesítéséig próbaidejét töltené. Más szolgálati ághoz áthelyezése esetén az új beosztás kezdetétől számított 1 éven belül új, az arra a szolgálati ágra vonatkozó „szakvizsga” letételére kötelezném.

Középfokú képzés

1. Nagyon erős általános képzésre (közrend, intézkedő képesség, intézkedés-taktika) lenne szükség. Hivatásos állományba kerülve, a szolgálati helynek megfelelő „szakvizsga” letétele (pl. határrendészeti) 1-2 éven belül, vegyes, helyi és tanintézeti képzés keretében.
2. A képesítési követelmények körébe emelni az alapfokú nyelvvizsga megszerzését (preferált nyelvek).

Megjegyzés: Az utóbbi években erősödött a képzés kihelyezése a szolgálati helyekre, amit a csapatgyakorlatok idejének jelentős növelésével értek el. Ez a módszer egy ideig hatékony volt, de az állomány drasztikus fluktuációja, fiatalodása és létszámcsökkenése miatt a helyi képzés (mentorok alkalmazása) színvonala már elégtelen. Az 1-3 éves szolgálati tapasztalattal rendelkezők készítik fel a pályakezdőt. Ezt támasztják alá a középiskolások visszacsatolásai is, amikor a kijelölt állomány nem vagy felületesen hajtja végre mentor feladatait.

Általánosan némi kényszerrel lehet még a felkészültséget javítani:

1. A teljes személyi állományra vonatkozásában az éves teljesítményértékelési rendszer kiegészítését on-line (szinten tartó) vizsgával, szolgálati ágra specifikusan.
2. A végrehajtó szerv állománytáblájában rendszeresített beosztásokhoz kapcsolódó továbbképzési rendszer kialakítása, működtetése. Vezetői állomány időszakos szakmai és idegen nyelvi továbbképzése.

Tóth Béla r. ezredes

Tisztelttel köszöntenék én is mindenkit.

Tisztelt Tábornok urak, Kollégák, Hölgyeim és Uraim!

Nagyon megtisztelők voltak Varga ezredes úr szavai, köszönöm szépen. Mielőtt megkezdeném előadásom, egy olyan dolgot szeretnék fölvezetni, ami mindenki számára ismert. A továbbiakban is minden segítséget megadunk a Rendőrtiszti Főiskola határrendészeti tisztképzéséhez. Minden eszközt és technikát rendelkezésre bocsátunk és tesszük ezt a saját érdekünkben is. Szeretném, ha egyszer lehetőségünk nyílna egy konferencia kapcsán a Vörösmarty utcai objektumban is találkozni.

A Bevetési Főosztály 2008. január 01-én az integráció következtében egy furcsa kanyarral, de nem véletlenül került a Budapesti Rendőr-főkapitányságra. A mélységi ellenőrzés hozzánk került. Azt gondolom, hogy jó döntés volt, még akkor is, ha ezzel többen nem értenek egyet. Erről szeretnék egy-két gondolatot mondani. Az a vád ér minket néha, hogy az ország mélységében deficit van - de nem azért, mert a BRFK-n található az egységünk. Egy 91 fős szervezet nyilvánvalóan csak egy bizonyos mértékű feladatot tud eredményesen végrehajtani. Látni kell, hogy igény szerint akár több száz fővel is meg tudjuk támogatni a feladatainkat.

A FRONTEX akciókban, ezen belül különösen a „Jupiter 2010” fedőnevet viselő műveletben a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szakaszon, illetve a „Neptun 2010”-es műveletben Bács-, és csongrádi szakaszokon besegítünk a szolgálati feladatok elvégzésébe. Közreműködésünk igen jó határfokkal valósult meg, rengeteg dicséretet kapunk. A helyi kollégákkal együtt nagyon sok elfogást tudtunk közösen realizálni. Itt kívánom elmondani, hogy Bács-Kiskun megyében most is jelen vagyunk, ahol a Határrendészeti Osztály utasítása alapján tesszük a dolgunkat. A közös európai menekült és migrációs politika részeként a tagállamok közötti szolidaritás és gyakorlati együttműködés feladatainak támogatására létrehozták a külső határok alapprogramot, amelyben a Rendőrség a fenti program célkitűzése kapcsán érintett. A külső határok alapról képzéseket tudunk szervezni, úgy, mint különösen módszertani felkészítések, intézkedéstaktikai felkészítések, ADR-ellenőr és tanácsadói képzések, AETR vizsgálói képzések, okmányvizsgálói felkészítések.

Itt egy pillanatra megállnék egy gyakorlati kiegészítés érdekében, hogy miért fontos az ADR és AETR képzés? Az egyik a veszélyes anyagok szállításával, a másik pedig a különböző utazási okmányokkal, és a menetidő/pihenőidő vizsgálatával foglalkozik. Tavaly saját kezdeményezésre megkerestem a Nemzeti Közlekedési Hatóságot, majd benyújtottunk egy koncepciót a közös kamion átvizsgálási rendszer érdekében. Szakmai álláspontom az, hogy mindenki a saját hatáskörén belül tevékenykedjen. A Nemzeti Közlekedési Hatóságnak az a feladata, hogy ellenőrizze a saját szakhatósági kompetenciájába tartozó előírások betartását, mi viszont azt vizsgáljuk, hogy például vannak-e illegális migránsok az adott kamionban. Ennek kapcsán már voltak eredményeink, elfogásaink. Itt nem csak az illegálisan tartózkodó külföldiek felfedésére gondolok, hanem többek között cigaretta, vagy más jövedéki termékek előtalálására. Hozzáteszem, hogy a Vám és Pénzügyőrség kollégái is természetesen bekapcsolódnak a rendszerbe. A mélységi ellenőrzéseinket az M0-son, M5-ön és az M1-es autópályákon hajtuk végre, amelyek egyébként igen nagy sikert hoznak.

Fel kívánom villantani azt a szervezeti felépítést, amit a Mélységi Ellenőrzési Osztályról jelenleg tudni kell. Nem tartom rossz módszernek, hogy a Mélységi Ellenőrzési Osztályt tisztán határrendészeti feladatokat végrehajtó szervezeti alegységként kezeljem, bevonva ugyanakkor a Főosztály teljes struktúrájába.

Hasznosnak ítélem meg ezt. Amikor Lapis úrral elkezdünk közösen dolgozni –mindenki által ismert az elődöm neve – akkor rögtön az első napon arra törekedtünk, hogy közös járőr csoportokat hozzunk létre, abból a célból, hogy tanuljanak egymástól a kollégáink. Azóta ez így folyik. Tehát a végrehajtásban közösen mennek ki a kollégák, de annak figyelembe vételével, hogy az idegenrendészet ne árnyékolja be a rendőri munkát, vagyis „a suszter maradjon a kaptafánál”. Meg kívánom jegyezni, hogy egy nagyon érdekes egységet vezetek és ez számomra igen megtisztelő.

Reggelig sorolhatnám azt a fajta tevékenységi rendszert, amit a Bevetési Főosztály nap mint nap végez. Fogadjátok el tőlem, hogy a feladatok mennyisége és sokszínűsége nem megy a minőségi munka rovására. Itt van például a közterületi járőrszolgálat Budapest területén, ami nyilvánvalóan és kiemelten a határrendészeti mélységi ellenőrzésre vonatkozik, hiszen jellemzően a buszpályaudvarokra, nemzetközi vonatokat indító, fogadó pályaudvarokra irányítom ki az egységeket, oda ahol illegális migránsok jellemzően előfordulhatnak. A kollégáimmal mindig fő csapásirány figyelembe vételével terveztem a feladatainkat, hiszen mindenre oda kell figyelni, ami éppen aktuális.

Említettem, hogy a 91 fős állománytáblánk nincs teljesen feltöltve, ezért azt mindig másik egységgel vagyok kénytelen kiegészíteni. Mondok egy példát: ha egy nagy szállót ahol esetlegesen migránsok, embercsempészek előfordulhatnak, akkor megerősítem csapaterővel: a Bevetési Osztállyal, az Akció Osztállyal vagy esetleg a BRFK operatív szerveivel, és ha kell adatot gyűjtetek arra, hogy ne menjünk „vakon” a helyszínre.

A képzésekre térnek át, ami az előadások fő témája. Iskolarendszerű képzések, 1 éves iskolarendszerű OKJ képzés, Adyligeti iskola 2 éves OKJ iskolarendszerű képzés, közrendvédelmi rendőr szakmai képzés, rendőrszervezőtiszt képzés, a Rendőrtiszti Főiskola keretén belüli, illetve az Eurosec'98 Biztonsági Tanácsadó Bt-vel közösen szervezett képzések.

Van egy problémánk, ami visszatérő, ez pedig az, hogy az elmúlt időszakban a BRFK-n 44 fő dolgozótól köszöntek el. Ettől függetlenül nekem kötelességem „saját lábamra” állnom, még akkor is, ha van akinek ez nem tetszik. Helyettesemmel együtt sokat dolgozunk, hiszen saját erőből kell megoldanunk a képzéseket, saját erőből kell instruktorkat képezni. Ehhez óriási támogatást kapunk a szakközépiskoláktól és az ORFK Rendészeti Szervek Kiképző Központjától. Ezúton is mindenkinek köszönöm.

Nekünk - ahol 600 fő dolgozik – muszáj a saját lábunkra állnunk. A tanfolyamok, továbbképzések mellett indítottunk okmányismereti képzést. A Műveleti Alosztályunk számára (ami egy 16 fős kommandós egység) támogató kommandós, személyvédelmi képzéseket szervezünk, olyanokat, amelyekre mind szükség van (pl.: mesterlövész felkészítés, ereszkedő képzés). Itt emelném ki azt, hogy ugyan kis létszámú az alegység, ettől függetlenül rengeteget dolgoznak. A Nemzeti Nyomozó Iroda, Kiemelt Migrációs Ügyek Osztályával vidéken nagyon sok elfogásuk realizálódott.

A hazai menekülttáborokban az embercsempészek tevékenysége jól szervezett. Onnan tervezik, szervezik a migránsok továbbutaztatását, amelyekről nekünk tudomásunk van, ebből következően eredményes elfogásokat tudunk realizálni.

Az idegen nyelvi képzésekről azt gondolom, hogy a határrendészeti munkában a nyelvtudás kiemelt és amennyiben lehetőségem van rá – most is vannak kollégáim nyelvtanfolyamon – biztosítom a beosztottak számára az oktatásban való részvételt. A volt határőr állományról egyébként azt illik tudni – és ezzel a teremben nagy meglepetést nem okozok-, hogy sokkal

jobban beszélnek idegen nyelveket, mint a rendőrök. Meg kívánom említeni az osztályvezető urat, Tiszavölgyi urat, aki jól beszél angolul. Nemrégiben járt Vilniusban egy konferencián. Ez is azt igazolja, hogy a különböző ismereteket a mindennapi képzésekbe jól tudjunk integrálni.

Beszéltem a vasútról egy pillanatra. Folyamatosan a figyelünk rá: külön előadót bíztam meg az Osztályon a vasúti közlekedés elemzésére és a MÁV Start-al való jó kapcsolattartásra. Erre nem kötelezett senki, csupán azt láttam, hogy például a „Dacia” nemzetközi gyorsvonaton igen elszaporodtak az illegális migrációval összefüggő jelenségek. A szolgálat végrehajtása során ilyenkor a Készenléti Rendőrség kíséri a vonatokat, de úgy tűnik a szakértelmük nem olyan nyilvánvaló, mint a volt határőr állománynak. Úgy látom, újra kell indítani az ún. „vasúti tanfolyamot”, amiben már segítettek a MÁV Startos kollégák, illetve már beindítottam egy olyan projektet, ahol az új vasúti szerelvényeket mutatják be nekünk, abból a célból, hogy megismerjük a szakszerű kutatási módszereket, fogásokat.

Az „objektív felelősség” fogalma mindenki által ismert, tudjuk tehát mennyire fontos a KRESZ módosításainak a feldolgozása is. Felhívnom a figyelmet, hogy nagy testű autókkal, motorokkal járnak az autópályákat, tehát a kollégáimtól elvárom, hogy a migránsok kutatása közben azt a fajta országúti vandalizmust is honorálják, ami történik ugye mindenki által ismert. Újra kiemelném az ORFK RSZKK tevékenységét, segítségét, akik sokat segítenek bennünket a képzés feltételeinek biztosításában. Mindenképpen nagyon fontosnak tartom az együttműködésünket. Mivel egy „elit” alakulatról van szó - és ezt nem félek kimondani -, olyan kollégákkal dolgozom együtt, akik igen jó fizikális és mentális állapotban vannak, jól és szakszerűen tudnak intézkedni. Sokat kell dolgozniuk, és a szolgálati idő alatt a kollégáinknak sokféle technikát kell szakszerűen üzemeltetni, a gépjárművektől kezdve a lőfegyverig. Ezt a tudást szinten kell tartani, és fejleszteni kell.

A képzési területen való együttműködés kapcsán megemlíteném még a Nemzeti Oktatási és Polgári Válságkezelési Központot és a Készenléti Rendőrséget. Utóbbi szervezeti egységgel szorosan együttműködünk, gyakorlatilag minden olyan csapaterős tevékenységet közösen hajtunk végre, amelyekről az elmúlt években láttatok és hallottatok. Ebbe a tevékenységbe bevontam a volt határrendészeti állományt is, hiszen –még nem mondtam-, amikor a Főosztály megalakult, akkor létszámát tekintve túlsúlyban voltak a határőr kollégák.

A 2011-es EU elnökséggel kapcsolatban vannak aggodalmaim, mert nagyon megy az idő. Külföldi kollégákkal beszélgetve úgy látom, hogy az elvárások magasak lesznek. Ugyanakkor technikában, eszközben, és kiképzésben jelenleg még nem látom azt a nyolc hónapot, ami előttünk áll. Látni kell, hogy egyre inkább magunkra vagyunk utalva, ugyanakkor én abban hiszek, hogy vannak megoldási lehetőségek, vannak tehetséges kollégáim, akiknek jelentős hányada mint volt határőr áll mögöttem.

Köszönöm szépen a meghívást és a megtisztelő figyelmet.

Hortobágyi Ferenc r. alezredes

Tisztelettel köszöntök mindenkit a konferencián. Tábornok Urak, Tiszt Urak, Hölgyeim és Uraim!

A mai konferencia címéből kiindulva állítottam össze az előadásom.

Megfelel-e a Rendőrség állományának határrendészeti szakmai felkészültsége?

Álláspontom szerint összességében nem egészen ez tapasztalható. A tapasztalatok alapján a közrendvédelmi és közlekedésrendészeti állománynak a határrendészeti ismeretei általában nem megfelelőek. Erre azt tudom mondani, hogy nem történt meg teljességgel az integráció.

Mit értek ez alatt? A határrendészeti állománytól elvárták és elvárják most is, hogy készség szinten ismerje és teljesítse a közrendvédelmi, közlekedésrendészeti feladatokat, ugyanakkor a határrendészeti feladatok ismerete és végrehajtása a másik két szolgálati ágat tekintve nem valósul meg egyáltalán. A napi feladat-végrehajtásban ezzel kapcsolatban több tapasztalat is volt. Végrehajtottunk 2009 elején a Külső Határok Alap támogatásával egy határrendészeti képzést, az integrációt segítve. Erre határrendész és rendőri állomány vegyesen volt vezényelve. Az eredeti rendőri állomány részéről nagyon negatív, elutasító hozzáállást tapasztaltunk. Sokszor előfordult, hogy fegyelmezni kellett a tiszthelyettes kollégákat, ugyanis ez az elutasítás már verbális formában is megnyilvánult az előadók felé. Ez egy furcsa szituáció, hiszen az Európai Unióban nem egy példa van rá, hogy a rendőri feladatokba beletartozik a határrendészeti tevékenység is. A legjobb példa erre a legutolsó szakmai rendőri tapasztalatcsere példája. A belga rendőrség a MITRAS akcióval egy illegális migráció elleni ellenőrzést szeretne megvalósítani a mélyszégi ellenőrzési tevékenység keretében. Ők úgy gondolták, hogy a közlekedésrendész állomány teljes egészében megfelelő lesz erre, kiindulva saját példájukból, mert a belga rendőrállomány ért a közlekedésrendészeti és a határrendészeti feladatokhoz. Ők nem akartak erre egy új hálózatot létrehozni, a TISPOL gerincén szeretnék volna megcsinálni ennek az akciónak a végrehajtását.

Szerencsére van pozitív tapasztalat is. Nem csak a BRFK Bevetési Főosztály példája ilyen, hanem vannak olyan megyék, ahol a vezetés felismerte azt, hogy nincs határrendészeti ismeretekkel rendelkező állománya, nincs a határrendészeti feladatok ellátásához kellő kapacitása. Pl. Fejér megyei Rendőr-főkapitányság vezetője már kéréssel fordult a Határrendészeti Főosztály felé, hogy segítsük azt a képzést, amely a rendőri állományuknak a határrendészeti ismeretekre való felkészítésére irányulna. Gondolom felismerték, hogy az illetékességi területükön vezet keresztül egy olyan illegális migrációs útvonal – jelen pillanatban az M7-es autópálya – amelyen az illegális migránsok Szlovéniában jutnak el, és akiket a szlovén hatóságtól rendszeresen kapunk toloncoltként vissza.

A határrendészeti szakterületen dolgozó állomány határrendészeti ismeretei általában megfelelőek, de vannak bizonyos esetek, amikor csak szükség szerint megfelelőek. Ennek nagyon összetett okai vannak.

Mi az oka annak, hogy ez a megállapítás megfogalmazódott bennem?

Az iskolarendszerű képzést tekintve megszűnt a határrendészeti képzés, nincs szakemberképzés. Magát a végrehajtó állományt tekintve nincs szakemberképzés. A Rendőrtiszti Főiskolán – olvastam az anyagban – az integráció kapcsán felszabaduló határrendészeti óraszámokat átcsoportosították a kriminalisztikai, a bűnügyi, illetve az intézkedéstaktikai képzésekbe. Lehet, hogy jobb lett volna esetlegesen a szakmai képzésre ezeket átcsoportosítani. Véleményem szerint azt lehet megállapítani, hogy nincs a mai korszerű határrendészeti ismeretekkel és tapasztalatokkal rendelkező oktatói, tanári gárda sem

a Rendőrtiszti Főiskolán, sem a Szakközépiskolákban, ahol a végrehajtó szakemberek képzése történik. Ha a tanfolyamokat és továbbképzéseket tekintjük, ott sem lelhető fel ilyen jellegű képzés. A végzett tisztek továbbképzése szünetel a jelen pillanatban.

A végreható állomány részére rendelkezésére álló, havi egy nap szinten tartó képzés nem elegendő. Ebbe az egy napba nem fér bele minden. Végre kellene hajtani a Rendőrség által meghatározott képzéseket, ugyanakkor a szakmai képzések is fontosak. Nem egy, nem kettő olyan anyagot tud a Főosztály a végreható állomány rendelkezésére bocsátani, amelynek feldolgozása nagymértékben segítené a színvonalas szakmai munkát. Ezeket egy napba belezsúfolni nem lehet.

A fluktuáció is elhangzott az előző előadásban, ami nagyon meghatározza azt, hogy hogyan és miképpen tudjuk az állomány megszerzett ismereteit szinten tartani. Ideális lenne, ha lehetne olyan önképzést tartani, amilyen a Határőrségnél volt régebben. Ez egy álmkép most már. Nincs hozzá létszám, nem lehet a végrehajtásból az embereket kivonni. Pedig köztudott, hogy az önképzés nagyon fontos része az állomány ismereteinek szinten tartásában.

Fontos még, hogy a fluktuáció miatt nincsenek meg a tapasztalt határrendészek sem a tiszti, sem a tiszthelyettesi állományban. Egyre kisebb az az évek alatt fölgyűlt tudásbázis - mind a tiszti, mind a tiszthelyettesi állományban – amely átadható. Nincsenek öregek, akik a fiatalabb állományt fölkészíthetnék a feladat végrehajtásra.

Hogy milyen problémák is ezek? A frissen végzett tiszthelyettesek 2 év után nem rendelkeznek a gyakorlatban hasznosítható ismeretekkel. A határrendészeti kirendeltségeken, határátkelőhelyeken nincs idő a betanításukra. Pl. Szeged Határrendészeti Kirendeltségnél a forgalomnak menni kell, ráadásul illegális migrációs főirányában helyezkedik el. Nincs olyan ember, aki azt mondhatná, hogy kérem szépen akkor törzsászlós úr, a ma megérkezett új kollégákat 1 hétig önre bízom, tanítsa meg őket a helyi sajátosságokra és a mérje fel az ismeretszintjüket. Menjen velük és a napi feladatellátás során „okítsa” őket. Nincs is ilyen szakember gárda.

Fogalmazzunk így, hogy az egyik nagyon nagy bánatom, hogy nincsen határforgalmi szakemberképzés se a tiszti, se a tiszthelyettesek között. Pedig a határforgalom ellenőrzése, a határrendészetnek egy olyan markáns, látványos és kézzel fogható eleme, amely sokszor meghatározza a határrendészetről kialakuló képet. Ha a határforgalommal gond van, akkor azt mondják, hogy a határrendészeti tevékenység nem megfelelő.

Szintén elhangzott, hogy a fiatal tiszti állománynak foglalkoznia kellene a végrehajtó állománnyal, szakmai tapasztalatokat, ismereteket kellene átadni nekik, vezetni kellene őket, de gyakran nincs meg a kellő szakmai, vezetési tapasztalatuk ehhez. Magasabb beosztásba kerülnek – elhangzott itt, hogy az egyik csoportvezetőt, akinek még tanulnia kell a szakmát, egy másik alegységhez, magasabb beosztásba csábítják át - amihez megint más kvalitások szükségesek.

Én vitaindítónak ezeket a gondolatokat szerettem volna elmondani. Köszönöm a figyelmet.

Hozzászólások:

Németh József r. alezredes

Köszönöm a lehetőséget.

Az a speciális határrendészeti szakmai ismeret, amiről itt Tábornok úr beszélt, az megfelelőképpen kopik. Kopik, és a biztonsági kockázat akkor jelentkezik, ha mondjuk egy belső határos viszonylatban, ahol a határforgalmi ellenőrzést vissza kell állítani, gyakorlatilag nagy valószínűséggel nem tudnánk kivételként ezt a kérdést lekezelni. Zalai példánál maradva, - *én Zala megyéből jöttem, az integrációt követően bevetési szolgálatvezető voltam, majd ezt követően határellenőrzési szolgálatvezető* – azt tapasztalom, és azt látom, hogy ha ez a helyzet kialakulna, akkor a külső határon lévő letenyei határátkelőhelyen szolgálatot teljesítő állományhoz nagyon nem tudunk nyúlni, főleg idegenforgalmi szezonban. A főkapitányságon gyakorlatilag szabad kapacitás nincs, nem tudnánk ezt a szakmai feladatot önállóan végrehajtani. Vagy csak nagy áldozattal. Tehát ez egy nagyon problematikus terület. Erre kellene megoldást találni. Valamilyen továbbképzési rendszerbe kellene a határrendészeti ismereteket beépíteni, illetve olyan szintre felhozni, hogy az a kopás, amiről beszéltünk, az valamilyen szinten kezelhető legyen.

Tegnapelőtt beszéltem egy kollégával, aki a Bevetési Szolgálatnál dolgozik és korábban útlevélező volt. Azt mondja, hogy már nem biztos, hogy be merne ülni egy éles helyzetben a letenyei határátkelőhelyen és megfelelő biztonsággal kezelni az útleveleket. Ez a probléma sajnos napi probléma. Erre oda kell figyelni, egyfajta kezelési technikát vagy megoldást kell találni.

Hogy pozitívum is legyen a mai napban, a Zala Megyei Rendőr-főkapitányságon mi, a kollégámmal elvégeztünk egy beválás vizsgálatot. Az eredménye itt van előttem. Egy-két mondatot hagy idézzek ebből az anyagból. A felmérés kb. 150 fős állományra vonatkozik. Több tízezres nagyságrendű adatot dolgoztunk fel. Kérdőívek, interjúk, parancsnoki vélemények, egyebek felhasználásával. A konklúziója ennek két mondatban, hogy a határőr állomány tagjai napjainkra rendelkeznek azokkal a rendőri szakmai ismeretekkel, amelyek szükségesek a napi szolgálat ellátásához. Tehát összességében azt kell, mondanom, hogy az átállás, a felkészülés a rendőr szakmai tevékenységre vonatkozóan a volt határőr állomány vonatkozásában megtörtént. A gond ott jelentkezhetett, ahol egy csoportban maradtak a volt határőrök, például a határátkelők vonatkozásában. Azokon a területeken, ahol kicsit jobban lehetett őket bizonyos beosztásokba elhelyezni, tehát nem egy tömbben maradtak, ott nem volt ilyen probléma, hiszen általában tapasztaltabb rendőrök mellé kerültek és ezért könnyebben átálltak, könnyebben elsajátították a rendőri rutinfeladatokat. Sajnálom, hogy ez a beválás vizsgálat csak Zala megyében történt meg, hiszen nem ismerhetjük meg az országos helyzetet. Gyakorlatilag azt kell, hogy mondjam, hogy az integrációt követően országosan ilyen jellegű vizsgálat nem történt semmilyen szinten, legalább is nincs róla tudomásom.

Még egyszer kihangsúlyoznám, ez az átállás megtörtént, annak ellenére, hogy a vizsgálat is kihozta, hogy az integráció folyamata nem zárult le, ez még most is folyamatban van. Azok a kezdetben tapasztalható feszültségek, ellentétek napjainkra elkoptak, szinte már nem is tapasztalhatók a szervezet tevékenységében, életében.

Köszönöm.

Bagi István r. ezredes

Tisztelettel köszöntöm az értekezletet.

Ebben a szekcióban a Miskolci Rendészeti Szakközépiskolánkat az Alezredes Asszony képviselte nyugállományba vonulásáig. A téma súlyára való tekintettel örömmel fogadtam el a meghívást és engedjétek meg, hogy néhány reflexiót tegyek. A szakma népszerűségére vonatkozó megjegyzések, illetve a Rendőrtiszti Főiskolán mutatott túljelentkezési növekedés egyértelműen megfigyelhető e pillanatban a középfokú rendőrképzésre is. Iskolánk vonatkozásában 5 éve nem látott jelentkezési csúcs van. Több mint 2100 jelentkezőnk van erre az évre. Ez a tavalyit is 400 fővel túlhaladta, de valamennyi iskolára ezt elmondhatjuk. Azt hiszem, hogy ennek elsősorban gazdasági, esetleg demográfiai okai vannak. A gazdasági helyzet javulásával én túl nagy következtetéseket nem vonnék le. Az tény, és a határrendészeti szakma múltját dicséri, hogy az integráció előtt a határrendészeti területnek nagyon komoly toborzó tevékenysége volt és ezt az iskolák vonatkozásában nagyon jól érzékeltük, amikor a pályaválasztási kiállításokon rendre találkoztunk a határőr szakemberekkel. A miskolci iskola 1999-től kezdte meg a 2 éves határrendészeti képzést egyfajta „pilot” program keretében, aztán 2000-ben az egységes 2 éves képzést már a BM Oktatási Főosztály irányítása mellett más iskolák is megkezdték. Azóta tantervet kellett módosítani 2004-ben, 2006-ban, 2007-ben, 2008-ban és 2009-ben. Lényegében folyamatosan változik a tanterv. Ez valószínűleg azt jelenti, hogy az iskolák eléggé rugalmasak és beálltak abba a rendszerbe, amit képesek lekövetni. Csak akkor le kell adni egy egzakt megrendelést, és ezt a megrendelést az iskolák vonatkozásában mindig a vezetéstől várjuk, a szakmai irányító szintről. Az iskolák minden feladatot tudnak teljesíteni és mindenre tudnak képzési megoldást adni, amit megrendelnek tőlük. Az elmúlt 1 év fejleményeit eleveníteném fel. Tábornok úr elmondta a moduláris képzés szétválását. Bár hozzá kell tennem, hogy amikor a moduláris rendszerről döntés született, akkor a miskolci iskola kicsit más elképzelésen volt. Mi nem tartottuk helyesnek az elágazásos szakmai képzést. Mi ameddig hallathattuk a szavunkat, azt állítottuk, hogy egységes rendőrképzésnek kell megvalósulni, és a speciális ismereteknek erre kell rá épülni, és ilyen speciális ismeretek tekintettük a határrendészeti bizonyos területeit, elsősorban a határforgalmi szakterületet. Nem ez valósult meg, hanem az elágazás. 1700 fő körüli a 10. év alatt nálunk képzett határrendészek száma, ezért el merem mondani - most már a tapasztalatok alapján - hogy a most kialakult helyzetben, amennyiben javaslatot tehetek ezen a fórumon, én azt kérem, hogy konferencia az egységes rendőrképzést támogassa, és e mellett a speciális szakterületekre felkészítő szaktanfolyami rendszert erősítse, úgy ahogy ez a rendőrökre is megvan. Hiszen a bűnügyi helyszínelő, a baleseti helyszínelők, a körzeti megbízott és sorolhatnám azokat a speciális rendőri beosztásokat, amelyekhez az alap rendőri képzettség nem elegendő. Mi úgy ítéljük meg, hogy a határrendészeti területen is erre van szükség. Persze ennek van egy másik feltétele, hogy minden rendőrnek jóval jelentősebb általános határrendészeti, idegenrendészeti ismerettel kell rendelkeznie az eddigiekhez képest.

Ez viszont lényegében nyitott kapukat döngető feltétel, mert az elmúlt évi tantervmódosításban - ahol a minisztériumi vezetés elvárta, hogy a 2. éves képzési idő legalább 50%-át gyakorlati képzési helyen teljesítsék a tanulók - kényszerből előre kellett a tananyag egy jelentős részét tolni és bele kellett tenni abba a modulba, amit a közrendvédelmi rendőr és határrendészeti rendőr még egységesen kap meg. Igazából a jelenleg érvényes központi programban a közrendvédelmi rendőrök is nagyon jelentős határrendészeti ismereteket kapnak. Idegenrendészeti, okmányismereti és informatikai ismereteket tanulnak. Mi 2007-ben úgy fogalmaztuk meg, hogy mi úgy gondoljuk, hogy minden rendőrnek schengen belső kompatibilis rendőrnek kéne lenni és ehhez képest kéne szaktanfolyammal egy schengen

külső határrendészeti szaktanfolyammal ráképzést folytatni. Ezt megerősítette az elmúlt 2 évnek az első beosztásba helyezési gyakorlata is. Engedjétek meg, hogy egy tanpéldával illusztráljam. Egy elsőéves határrendészeti képzésre felvett kislány odajött hozzám, hogy ő szeretne Budapestre jönni gyakorlati képzésre, mert ahogy a jelek azt mutatják, hogy nagy valószínűséggel öbelőle közrendvédelmi rendőr lesz a BRFK-n. És ő neki se helyismerete nincs, se intézkedési gyakorlata nem lesz, ő ezt szeretné gyakorolni. Mondtam, hogy megértem és van is logika abban, amit mond, de tudomásul kell venni, hogy ő határrendészeti szakirányra lett beiskolázva és a képzés feltételei között a gyakorlati képzést is biztosítani kell neki, hogy eredményes vizsgát tegyen, tehát nem engedhetem meg, hogy a BRFK-n gyakoroljon. Menjen határrendészeti kirendeltségre, és ott szerezzen gyakorlatot az eredményes vizsgájához. Tudomásul vette, ott volt gyakorlaton, szakmai vizsgát tett és kinevezésre a BRFK-ra került. Ezen a szinten azt kell mondanom, hogy valahol picit a tanulóinknak az emberi jogait is sértjük. Mert akár a HSZT, akár a Munka Törvénykönyve, de még az alkotmányos mélységig is elmehetnek, azt mondja, hogy ha valakitől valamit elvárunk például munka folytán, akkor neki joga van a szükséges ismereteket megszerezni és megkapni. És mi nem adtuk meg neki, mert a kinevezési gyakorlatunk másra kényszerített minket. Itt többször elhangzott az értekezleten, hogy az integráció sem fejeződött be. Többen az on-line képzés eredményeivel elégedetlenek. Én annyit tudok a mi vonatkozásunkban elmondani, hogy a Borsod Megyei Rendőr-főkapitányság 180 határőr tiszthelyettes gyakorlati, intézkedéstaktikai képzését kérte tőlünk. Ezt megvalósítottuk. A schengeni külső határos képzés keretében a Borsod Megyei Rendőr-főkapitányság több mint 200 főjének hasonló típusú képzéseket adtunk, természetesen schengeni specialitásokkal megspékelve, de volt benne intézkedéstaktikai gyakorlás is. Tudom, hogy az Adyligeti iskola is hasonló képzéseket folytatott külön megbeszélések alapján megyei jogú szerveknek. Erre szükség van, mert ahhoz, hogy a volt határőrök magabiztos rendőri gyakorlattal rendelkezzenek, ahhoz valóban gyakorlati képzést is kell a számukra adni.

Két felszólaló is említette, hogy a tanulók gyakorlati képzettsége gyenge. Elfogadom az értékítéletet, csak kérdezem, hogy kinek kellett volna ezt a gyakorlati képzést biztosítani. Tekintettel arra, hogy az iskolákat a központi keret arra kényszerítette, hogy lerövidítsük az iskolai képzési időt és minél több gyakorlatban töltött időben odakint sajátíthassák el a tudást a tanulók. Ezek szerint ez a megoldás nem volt megfelelő. Részint magyarázatot adott Ráczy úr előadása számomra. Valóban nem lehet meggyőző a kinti gyakorlati képzés, mert nincsen rá nagy tapasztalatokkal rendelkező állomány, meg ideje se nagyon. Ezt én értem, de akkor nyilvánvalóan a képzési feltételekkel foglalkozóknak ezt újra kell gondolnia.

Én tehát összességében úgy gondolom, hogy miután a napi problémákon felülemelkedhet ez a tanácskozás, összességében azt javasolnám, hogy a határrendészeti tagozat azon gondolkodjon el, hogy a határőr szakma, szakmaként történő megőrzése fontos-e. A belső érzelmek mellett a szakmaként való megőrzése fontos-e vagy a szakmai tudás továbbvitele a fontosabb, mert ki kell mondani, hogy ma a magyar Rendőrség humán erőforrás-gazdálkodása nem képes olyan időre előre gondolkodni, hogy a képzési feltételeket ehhez hozzárendezze. Az alapképzés hossza és generális volta miatt nem születik időben kinevezés és a végfázisban már nem lehet a hiányzó ismereteket az éppen érintett számára biztosítani. Ezért javasolnám az egységes rendőrképzés melletti kiállást és a speciális határrendészeti ismereteknek mindenképpen szaktanfolyami szinten történő markáns megjelenítését.

Köszönöm.

Dr. Sóti Kálmán r. ezredes

Tisztelt konferencia!

Sóti Kálmán vagyok, az Ady-ligeti Rendészeti Szakközépiskola igazgatója. Én is azzal szeretném kezdeni, hogy nagy örömmel vettem részt ezen a konferencián, nagyon időszerűnek tartom a kérdés felvetését és szeretném ezúton kifejezni az előadók teljesítménye iránt az elismerésemet, mert nagyon színvonalas előadásokat hallottunk.

Bagi úr a mondanivalómnak a lényegi kérdéseit fölvetette és én ehhez szeretnék csatlakozni, talán egy kicsit új muníciókat adva és hagy utaljak oda vissza, hogy a jelenleg hatályos jogi szabályozásból kellett kiindulnunk. Elsősorban a rendőrségi törvényre szeretnék utalni, amikor arról beszélünk, hogy a határrendész képzés milyen utakat válasszon a jövőben vagy milyen utat jelöljünk ki a számára. A rendőrségi törvény az alapja ennek a mostani 2 éves iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli generalista felfogású képzésnek. Hiszen ha a rendőrségi törvényt megnézzük, azt észleljük, hogy nem is tesz különbséget a rendőr tiszt és tiszthelyettes között, illetve egy olyan általános feladatrendszert határoz meg, ami gyakorlatilag azt is maga után vonja, hogy a képzésnek ennyi az időtartama. Ez mindig kardinális kérdés és mindig fölmerül, hogy miért pont 2 év. Ez egy nagy generális vita volt, hogy miért ennyi legyen a képzés időtartama. Nem szeretnék erre kitérni, de maga a Rendőrségi törvény generálta azt, hogy ennyi lehetett, ennyi időben és ilyen tartalommal határozták meg. És itt alakult ki az a szakmai struktúra, ami a mai napig él. Az én szakmai véleményem is az, hogy a jelenlegi struktúra egy elágazásos szakképzésben való gondolkodás, jelen pillanatban a képzésben inflálja a szakmai hiányt. Mire gondolok itt? Az elágazás, ami gyakorlatilag a 2. évben megtörténik, az arra a koncepcióra épül, hogy speciális rendőri ismereteket tudjon a rendőr és speciális határrendészeti ismereteket a határőr. Ezzel a felfogással egy bajom van, nem speciálisak az ismeretek. A rendőri ismeretekről van szó, tehát nekem is a rendőrségi törvény szelleméből és a más kapcsolódó jogszabályokból adódóan az a meglátásom, hogy egy olyan rendőrképzés mellett kellene kiállnunk, ami egységes, ami a szolgálati ágaknak az alapismereteit adja és ha specializálódni akarunk, akkor erre rá kell építeni az ismereteket, föl kell építeni ezt a struktúrát, és nem tudjuk ezt mozaikként kezelni.

Arra mondtam, hogy inflációt keletkeztet ez a megoldás, hogy bizonyos ismeretek mind a két elágazásos képzésben hiányozni fognak, amit majd a szakma fölvet és itt föl is vetették. Tehát ezt szeretném én is erősíteni és én is kérném a konferenciát, hogy gondolkodjon el ennek az esetleges további útján.

Egy-két reflexiót engedjete meg nekem. Ráczy úr kitért a toborzásra és én is osztom azt, hogy a Határőrségnek egy nagyon jól szervezett, nagyon precíz toborzó munkája volt. Én is azt szeretném megerősíteni, hogy alapvetően nem a jelentkezők számával van a probléma. Ady-ligetről hagy mondjak egy számot. 250 fő a várható felvételi létszám és 1465-en jelentkeztek ezekre a helyekre. Volt olyan év, hogy Ady-ligeten 11-szeres volt a túljelentkezés. Nem a jelentkezők száma jelenti most elsősorban a problémát, hanem a felvehető keretlétszámunk és a keretlétszámok nagymértékben gazdasági szempontokon nyugszanak. Sok minden más szempont mellett, de azért mondjuk ki nyugodtan ebben a körben. Én elsősorban ezekben a kérdésekben látok problémát. Azt hozzá kell tennünk, hogy egy ekkora szervezetben, amivel most a Rendőrség működik, egy egészséges fluktuációnak mindenféleképpen kell működni, hiszen a bürokratikus szervezetben a hivatali előrelépésnek ez egy feltétele. Voltak olyan évek – 3-4 év is -, amikor 770 volt a beiskolázási létszám a négy rendészeti szakközépiskolában. Ez önmagáért beszél, egy ekkora szervezetnél. Tehát én azt mondom, hogy máshol keressük az okokat.

Még egy dologra szeretnék kitérni. Hortobágyi alezredes úr azt mondta, hogy vitaindítót tart, én ezzel tökéletesen egyetértek, mert számos olyan megjegyzése volt, ami bennem megütközést keltett. Azt mondta, hogy megszűnt a határrendész képzés. Tisztelettel jelenteném a konferenciának, hogy 2010. 03. 28-án 172 fő határrendészt bocsátott ki a négy rendészeti szakközépiskola. Úgy tudom, hogy ez egy nyílt művelet volt, feltételezem, hogy ez eljutott a Határrendészeti Főosztályhoz is. A másik ilyen tényező, hogy nem rendelkeznek az iskolák olyan szakemberekkel, akik ezen a területen felkészültek. Engedjétek meg, hogy bemutassam Götlinger Gábor urat, aki az Ady-ligeti Rendészeti Szakközépiskola kollégája, ő határrendész területről érkezett, a Határőrségnél kapta a felkészítését és nagyon jó szakembernek tartom. A harmadik ilyen kiegészítésem, ami figyelemre méltó, hogy a kibocsátott tanulók 2 év után nem rendelkeznek használható ismeretekkel. Bagi úr ezt a kérdést érintette. Konkrétan az előző tanévben a 7,5 hónap szorgalmi időszakban 5 hónapot töltöttek kint a területi szerveknél gyakorlaton a tanulók. A tanulók gyakorlati képzését a mentorok végzik, ez a felnőtt oktatásban mindenki által jól ismert kategória, az iskolák ezért megbízási díjat fizettek a gyakorlati oktatóknak, hogy átadják az ismereteket. Ezt nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Az iskolák fölvetették azt is, hogy készek vagyunk arra, hogy a tanintézetekben több képzést visszahozzunk, készek vagyunk arra is, hogy módszertanában a mentori képzést megújítsuk. Én óvnék mindenkit attól, hogy summás értékítéleteket fogalmazzon meg, pláne, ha saját szakterületünket érintjük, mert én azt hiszem, hogy a szubjektív hamisság könnyen az objektív igazság látszatát keltheti.

Nagyon szépen köszönöm a figyelmet.

Borsa Csaba r. őrnagy

Tisztelt konferencia!

Borsa Csaba r. őrnagy vagyok a Győr-Moson-Sopron MRFK Határrendészeti Osztály vezetője. Kicsit hagy vitatkozzak, hogy schengeni belső, vagy külső kompetens határrendészeket képezzünk. Én úgy gondolom, hogy határrendészeket kell képezni. Azt, hogy a schengeni szabályok, milyen határátlépési feltételeket határoznak meg, ez a rendőrképzés szempontjából nem annyira súlyos kérdés, mint az, hogy az idegenrendészeti szabályok milyen új dolgokat határoznak meg a rendőri munka számára. Egy gyakorlati példa: Mikor a kolléga helyszínbírságot szab ki az ukrán személyigazolvánnyal szabálytalanul közlekedő személynek, és annyi tudása sincsen, hogy neki útlevéllel kellene rendelkeznie, és egyáltalán milyen feltételekkel léphet be egy ukrán állampolgár a Magyar Köztársaság területére. Azt gondolom, hogy határrendész kompetens rendőröket kell képeznünk és nem az általános képzés terhére. Ebben azt gondolom, hogy egyetértünk, mert aki abban a munkakörbe dolgozik, az sajátítsa el a szabályokat. Az, hogy itt most egy közrendvédelmi, közlekedésrendészeti, igazgatásrendészeti vagy bűnügyi kolléga képződik mondjuk a tiszthelyettes vagy tisztképzésben, azt gondolom, hogy az csak egy alap. Annak kell tekintenünk. És az alap után rá kell építenünk rengeteg gyakorlati tudást arra, hogy ebből az emberből használható kolléga legyen. Azt is alá tudom írni, és azt is meg tudom erősíteni, hogy jelen pillanatban elvértve találhatók olyan gyakorlati szakemberek, akik olyan megfelelő szintű képzettséggel bírnak, hogy meg tudják mutatni ezeknek a kollégáknak azokat az ismereteket, amit nap mint nap tudnak használni. És ezalatt értem a pedagógiai kvalitásokat is – mert nem elég az, hogy valaki tudja a szakmáját, annak tovább is kell tudni adni. Ez ugyanúgy értendő a közrendvédelmi vagy közlekedésrendészeti területre is. Én azt gondolom,

hogy ezekkel a kérdésekkel sokkal mélyebben kell foglalkozni az oktatás terén. A megoldás talán az lehet, hogy ezeket a kollégákat fel kell deríteni és beintegrálni a tiszti, tiszthelyettesi képzésbe. A határrendész tisztképzésben is mondható az, hogy jelen pillanatban 4 kolléga sem bír akkora kapacitással, ami a napi gyakorlatot oktatóképes tudássá alakítja át.

Még valami, ami sokaknál felvetődött. Az integrációról beszéltünk már, úgy gondolom, hogy az integrációt úgy lehetne jellemezni, mint egy rosszul megépített rendező pályaudvart, ahol sokkal több a mellékvágány, mint a fővágány. Próbálunk az integráció során olyan terheket rárakni bizonyos rendészeti szervekre, amelyeket ők nem bírnak el. Ha egy külső határos kirendeltségről beszélek, a feladata a Magyar Köztársaság és az Unió külső határának a védelme és nem a szabálysértési és egyéb feladatok végrehajtása, végrehajtatása. Nem gondolom azt, hogy a BRFK-ra is rá kéne tennünk a külső határok védelmét. Kell olyan egységeket kialakítani, amelyek szakmaiságukban tudják képviselni ezeket a megfogalmazott célokat, oda olyan tiszteket, tiszthelyetteseket kell tenni, akik bírnak a szükséges tudással és gyakorlati tapasztalattal.

Szeretnék még egy dolgot felvetni. 1993-ban, mikor a Határőrség kezdte lecserélni az állományát sorozott állományról hivatásos állományra, megfogalmazódott az, az alapelv, hogy a döntési képességet minél alacsonyabb helyre kell helyezni. Meg kell bízni a tiszthelyettesi állományban, de úgy, hogy megfelelő képzettséggel látjuk el őket. Láttuk a kivetített számadatokat, 25000 tiszthelyettesre 12000 tiszt jut. Tehát 2 az 1 arányban vannak a tiszthelyettesek tisztekhez a képest. Nagyon rossz ez a kondíció. A tisztképzésünk nagyon magas színvonalú, nagyon sok tiszteket bocsátunk ki. A tiszthelyettesek pedig nem találják a helyüket, szerepüket ebben a parancsnoki irányítói rendszerben, hiszen megterheljük őket olyan feladatokkal, amiket tiszteknek kéne ellátnia, de ők erre nincsenek felkészítve. Ezekben a kérdésekben komolyan el kell gondolkodni és komoly szakmai stúdiumoknak kell még itt állást foglalni, de egy biztos, hogy iszonyatos mennyiségű a szürke állomány kivonása a Rendőrségből, minden szakterületről. Ez olyan nehezen pótolható hiány, amellyel a mai pillanatban a Rendőrség nem fog tudni mit kezdeni, hogy ha nem fogja felépíteni a saját koherens rendszerét.

Köszönöm.

Dr. Hautzinger Zoltán r. alezredes, egyetemi adjunktus

A határ-, és idegenrendészeti szaktudás alapelvei

*„A szakmai felkészültségnek szakmai felelősséggel és önállósággal kell párosulnia.”
(Korinek László)*

A Határőrség és a Rendőrség szervezetének egyesítése a rendészeti igazgatásban – Finszter Géza szavaival – a rendszerváltás óta bekövetkezett legmélyrehatóbb változás, amely nem mellesleg egy önálló rendvédelmi szerv megszűnését is jelentette.³ E rendvédelmi integrációval – Piros Attilát idézve – egy olyan új minőséget képviselő rendészeti szervnek kellett létrejönnie, amely képes megfelelni a minőségi, szolgáltató rendvédelemre, a környezet biztonságára, a bűnözés visszaszorítására, a migráció kezelésére, valamint a közlekedés rendjének javítására vonatkozó társadalmi igényeknek.⁴ E követelmény megfogalmazása mögött egy olyan elvárás körvonalazódott, amelynek értelmében a Magyar Köztársaság 2007. év végi schengeni csatlakozása révén az ún. belső határokon megszűnő határellenőrzés miatt felszabaduló határőrököt hagyományos rendőri feladatokra kell alkalmazni. A volt határőr személyi állomány bűnügyi, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti vagy igazgatásrendészeti feladatokba való bevonása ugyanakkor – különösen a rendőrségi fluktuáció kezelésére figyelemmel⁵ – nemcsak a határellenőrzést nélkülöző megyékben vált gyakorlattá, hanem minden olyan határ menti megyei rendőr-főkapitányságon is, ahol a határrendészeti feladatok továbbra is megmaradtak. Ez a körülmény pedig óhatatlanul a klasszikus határőri – így különösen a határforgalom ellenőrzési és a határőrizeti – tevékenység minőségi romlásának veszélyét hozta magával.

A 2009. évben a határrendészeti feladatokért felelős szervezeti elemek további átszervezése következtében horvát viszonylatban – azaz a Magyar Köztársaság európai uniós és schengeni külső határának egy jelentős szeletén – megszűntek a határrendészeti kirendeltségek, és azok személyi állományukkal, anyagi-technikai eszközeikkel együtt beépültek a városi rendőrkapitányságokba. E tény miatt tovább csökkent a határ- és idegenrendészeti feladatokra fogható állomány, a határőrizet a közrendvédelmi tevékenység részévé vált.

A rendvédelmi integráció hatása megmutatkozott a rendészeti közép- és felsőfokú szakképzésben is. Az önálló határőr szervezet rendszerváltást követő, középfokú képzési programja kezdetben önálló határőr kiképző és továbbképző intézetekre, majd szakiskolákra épült. Idővel, az egységes rendészeti szakképzés kialakításával, a határrendészeti képzés önálló szakon, de már a rendőr szakképesítés megszerzésére vonatkozó felkészüléssel közel 70-75 %-ban megegyező tematikában folytatódott. Önálló tantárgyként – a határrendészeti tevékenység gyakorlati megismerését szolgáló szakmai gyakorlat mellett – csak a

³ Finszter Géza: A rendészeti funkciók és a Határőrség integrációja. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a Határőrség és Rendőrség – az integrált rendvédelem című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények VII. Pécs, 2007. 13. o.

⁴ Piros Attila: Fragmentumok a rendészeti integráció folyamatából. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a Határőrség és Rendőrség – az integrált rendvédelem című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények VII. Pécs, 2007. 30. o.

⁵ Bakondi György szerint a Rendőrség és a Határőrség integrációját követő szervezetszerű rendőrségi létszámhoz (45.000 főhöz) képest a tényleges létszám 2009. évben kevesebb, mint 42.000 fő. Az eltelt idő alatt közel 6.000 fő távozott az állományból, jellemzően nyugdíjba. Vö. Bakondi György: A rendvédelem aktuális kérdései. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a rendészeti kultúrája – kulturált rendészet című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények X. Pécs, 2009. 35. o.

határrendészeti ismeretek, a határőrizeti ismeretek, a határforgalmi ismeretek és a határvédelmi ismeretek jelentettek.⁶

Megjegyzendő, e sorok szerzője csak találgatni tud, hogy miért nem jelent meg önálló tantárgyként az idegenrendészeti és a menekültügyi ismeretek oktatása. A Határőrség fő profiljához az első idegenrendészeti törvény⁷ hatályba lépését követően ugyanis nemcsak az államhatár őrzetével, a határrend fenntartásával és a határforgalom ellenőrzéssel összefüggő tevékenységek tartoztak, hanem a külföldiek ellenőrzése, az általuk elkövetett beutazási és tartózkodási szabályok megsértése miatti hatósági eljárás lefolytatása, kényszerintézkedés alkalmazása és a hatósági döntés meghozatala is.

A rendvédelmi integrációt követően a határrendészeti szakképzés sajátosságai még jobban beszűkültek. A felkészítés az általános rendőri ismeretek oktatása mellett már meglehetősen csekély mértékű figyelmet fordít a határrendészeti ismeretekre, az ilyen irányú elméleti tudásanyag megszerzésére – álláspontom szerint meglepő módon – főleg az első tiszthelyettesi beosztás állomáshelyéül szolgáló határrendészeti szerveken (határrendészeti kirendeltségeken, illetve városi rendőrkapitányság határellenőrzési avagy közrendvédelmi és határrendészeti osztályain), kijelölt mentorok segítségével válhat elérhetővé.

A határrendészeti szakirány szűküléséről lehet beszélni a felsőfokú képzésben is. Amíg az 1990-es években két főiskolán (a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán és a Rendőrtiszti Főiskolán), illetve a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen is folyt határőr felsőfokú képzés, a Határőrség és a Rendőrség összevonásakor már csak egy képzési helyen, a Rendőrtiszti Főiskolán, az éppen a rendvédelmi integráció évében másfél évtizedes fennállását ünneplő Határrendészeti Tanszéken képezték a leendő határrendész tiszteket. A határrendészeti szakon – Fórizs Sándor szavaival – markánsan megjelentek az eltérő szakmai különlegességek, amelyek közül érdemes kiemelni a főiskola profiljától nagyban eltérő határvadász-bevetési terület és a hozzá kapcsolódó vezetési gyakorlat oktatását, valamint a Schengeni Közös Kézikönyv nemzeti példányához kötődő kidolgozó munkát.⁸ Emellett – immár Varga Jánost idézve – szintén speciális igényként mutatkozott a határrendészeti szakot végzett tisztekkel szemben az a követelmény, hogy képesek legyenek a beutazás és tartózkodás feltételeinek és az úti okmányok ellenőrzésére, a hamis, hamisított és fiktív dokumentumok felismerésére.⁹

Az említett szakmai sajátosságok, a hagyományos rendőri feladatrendszerrel idegen, mégis a rendészet körébe tartozó határ- és idegenrendészeti ismeretek szintjén jelennek meg. A szóban forgó elméleti és gyakorlati tudás ráadásul a rendőri feladatok egészét tekintve – ide nem értve a nemzetközi bűnügyi együttműködéshez kapcsolódó speciális feladatokat – egyedülálló módon a Magyar Köztársaság nemzetközi jogi (azon belül európai közjogi) kötelezettségei teljesítéséhez szorosan kapcsolódnak. Alapelvei szinten olyan sajátos tudásról és praxisoról kell beszélni, amely nem szorulhat háttérbe a hagyományos rendőri feladatokhoz képest. A beutazási és tartózkodási feltételek, illetve egyes állampolgársági kategóriákhoz kötődő úti okmányok ismerete, a határforgalom számára megnyitott határátkelőhelyek és az államhatár rendjéhez kapcsolódó sajátos határ- és közlekedésrendészeti feladatok ellátása,

⁶ Ezzel kapcsolatban lásd bővebben: Beregnyei József: A középfokú rendészeti szakképzés és a Rendőrség – Határőrség integrációja. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a Határőrség és Rendőrség – az integrált rendvédelem című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények VII. Pécs, 2007. 154-155. o.

⁷ A külföldiek beutazásáról, magyarországi tartózkodásáról és a bevándorlásáról szóló 1993. évi LXXXVI. törvény 2004. május 1-jén lépett hatályba.

⁸ Fórizs Sándor: Egy ciklus a Határrendészeti Tanszéken. In: Varga János (szerk.): Jubileumi évkönyv. Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszék 1992 – 2007. RTTIT Budapest, 2007. 6. o.

⁹ Varga János: A határrendészeti tisztképzés evolúciója a Rendőrtiszti Főiskolán. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a Határőrség és Rendőrség – az integrált rendvédelem című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények VII. Pécs, 2007. 164. o.

nem utolsó sorban a Magyarországon és az Európai Unióban jogszerűtlenül tartózkodó, az államhatárt engedély nélkül, vagy meg nem engedett módon átlépő, vagy azt megkísérülő külföldivel szemben alkalmazott eljáráshoz, annak dokumentálásához kapcsolódó tudnivalók egy olyan egységes elméleti és gyakorlati tudásbázist igényelnek, amely nem szorítható háttérbe.

E speciális szakmai felkészültség ugyanakkor, annak sajátos jellegénél fogva, nem követelhető meg minden rendőrtől, sőt, minden rendőri szervtől sem. Ennélfogva – továbbra is alapelvi szinten szólva – olyan szakmai felelősséggel és önállósággal rendelkező rendőr munkatársakra van szükség, akiknek elsődleges kötelezettsége mindazoknak a határ- és idegenrendészeti ismereteknek a birtoklása, amelyek révén a Magyar Köztársaság Rendőrségének tevékenysége nemcsak a bűnügyi statisztikai mutatók, az általános közbiztonság érzet avagy a közlekedési morál felől, hanem az államhatár biztonsága, illetve az ország illegális migrációs fertőzöttségéből származó jogsértések felől is megítélhető. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha egyrészt az említett ismeretek oktatása önálló szakirányként jelenik meg mind a rendészeti középfokú, mind a felsőfokú szakképzésben, másrészt a határ- és idegenrendészeti tevékenység nem halványul el a közrend és közbiztonság védelméhez kapcsolódó, általános rendőri feladatokhoz képest.

Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy

Köszönöm szépen. Én azt hiszem, hogy nagyjából markánsan megjelentek az egymástól eltérő véleménycsoportok. Bizonyára lenne még észrevétel, de a vitát le kell zárunk. Egy valamit tisztázzunk. Itt valóban egy tudományos szakmai konferencián vagyunk most és nem egy szakmai értekezleten. Ennek a konferenciának a feladata az, hogy vegye számba a tudomány által feltárt szabályszerűségeket - most itt az oktatásról, képzésről, kiképzésről beszélünk -, illetve a feladat végrehajtáshoz szükséges ismeretek megszerzésének különböző módjait, illessze rá a jelen állapotra, a „status presens”-re, amiről hallottunk véleményt, akár Kelebia, vagy más oldalról, és nézze meg, hogy hol „krepitál” a rendszer. Az, hogy az iskolából kijövő diákok nagyjából alkalmatlanok arra, hogy az első munkakörükben vagy beosztásukban eredményesen tudjanak dolgozni, az kb. egy 300 éves felismerés, nem biztos, hogy most kell nekünk ezt megfejteni. Ezzel egész Nyugat Európa küszködik. Nem tudnak nyilvánvalóan gyakorlati szakmákra úgy képezni, hogy mindent végre tudjon hajtani az illető. Kérdés persze, hogy az a múlt – és most itt az elmúlt 20 évről beszélek -, ami egy rendszerváltáshoz kapcsolódóan különböző oktatási formákat generált, létrehozta a 2 éves szakközépiskolai rendszert, amelyik természetesen úgy rossz, ahogy van. 18 éves gyerekeket viszünk be és akkor azt látjuk, hogy hosszú a 2 év. Sokszor nem is értettem, hogy mit beszélnek a tábornok urak, amikor ezt a mondatot mondják, hogy hosszú a 2 év, ugyan is az iskolák nem a végrehajtó szolgálatokhoz tartoztak, hanem a BM-hez -, tehát nekik mindössze egy feladatuk volt, megadni a létszámot és mi meg szállítjuk. Az ő számukra semmi nem hosszú, csak jól kell tudni tervezni. De amikor ilyen igények vannak, hogy 300 embert kérnek, miközben 4%-os a fluktuáció, csak a Rendőrségnél több mint 1000 ember kibocsátását jelenti évente kötelezően, akkor az ember elgondolkodik azon, hogy aki 400-at kért, az tudta-e, hogy mit csinál. Persze tudta, itt legyünk rögtön méltányosak és itt megint a tudomány oldaláról közelítünk, hiszen tudtuk, hogy létre fog jönni egy integráció, tudtuk, hogy munkát kell adni azoknak a kollégáinknak, akik esetleg élnek ezzel a lehetőséggel és talán messze nem gondolta a vezetés sem azt, hogy ilyen létszámban fognak úgy dönteni a kollégák, hogy inkább abbahagyják, mint sem átmenjenek más területre. Miközben szidjuk ezt az egész átalakítást, ne feledkezzünk meg arról a rendkívül pozitív és kollegiális szándékról és okról, amivel betartalékolták ezeket a helyeket. Hogy végül is a valóság nem igazolta vissza ezeket a várakozásokat, ezen már el lehet gondolkodni, hogy vajon jól

terveztek-e, de hogy a tervezés szándéka az állomány védelme volt, azt még utólag se felejtjük el. Persze a pokolba vezető út is csupa jó szándékkal van kikövezve, ezt tudjuk. Ne nyissuk ki ezt a vitát, hogy tiszt és tiszthelyettes, mert ez egy teljesen ostoba szembeállítás és ez a viszonyszám az égvilágon semmit nem fejez ki. Egész egyszerűen közép és felsőfokú végzetek arányát kellene meghatározni és nem a tiszt, tiszthelyettes arányt, mert ha továbbra is ezzel babázunk, akkor valamelyik önmagába beleszerelmesedő vezető végül azt fogja mondani, hogy akkor ne kettő az egy legyen, hanem nyolc az egy és kezdhetjük előről a történetet és közben az IQ állományunkat erodáljuk. Még egyszer mondom, tudományos konferencián vagyunk, az egyszer már megállapított tényeket próbáljuk meg így kezelni, hogy ne nyissuk ki ezeket a beszélgetéseket. Ami a Főiskolát illeti, az én ismereteim szerint mindenki teszi a dolgát és jó minőségben. Ugyan ez a szakközépiskoláknál is, mindenki teszi a dolgát és hozzájuk képest jó minőségben. Akkor hol van a baj? Mindenki jó. Jó a végrehajtó szolgálat és jó az iskola is, jó a vezetés is, mindenki jó, csak ugye az eredmény nem. Amikor ilyen problémával állunk szemben, akkor meg kell nézni, hogy vajon a megoldás vagyunk-e vagy magunk is a probléma része. Itt kanyarodok vissza a 18. éves gyerekek 2 éves képzéséhez. Legyen 1 éves? 19. éves gyerekeket küldjünk ki az utcára, meg határellenőrzésre? Vagy rossz az egész ügy, ahogy van és ki kell dobni, mert a szaktörvények és a középiskolákra vonatkozó oktatási törvények alapján végrehajtott képzés olyan szinten rugalmatlan, hogy nem képes kiszolgálni a mobil rendszerünket? Még egyszer mondom, tudományos fórumon vagyunk, tehát fogalmazzuk meg jól a kérdést. Mert én akkor inkább azt mondom, hogy tapogassunk, és inkább azt gondoljuk végig, hogy nem érett-e meg a helyzet arra, hogy a 100 évvel ezelőtti értelmiség az érettségizett értelmiség helyett most már belépjen a felsőfokon képzett értelmiség, aki jelenleg nem lép be, mert esze ágában nincs 2 évig egy kollégiumban, zsebpénzért, fizetés nélkül működni, miközben szívesen jönne rendőrnek vagy határőrnek. Ehelyett mi mániákusan még mindig a rendszerváltás által megkövetelt cserét hajtjuk végre, miközben ez a csere már rég megtörtént. Egy dolgot ne felejtünk, hogy bármelyik megoldást választjuk, a generalista képzésről átállunk a speciálisra, mind a kettő 60/40-es. Lehet, hogy 60% problémát megold, de 40% új problémát keletkeztet. Ne marasztaljuk el most egyik rendszert sem azért, mert keletkeztetett 40%-al nem tud megbirkózni, nem ő hozta létre, a döntés hozta létre. Ez objektív, ezt el kell fogadni. Jelenleg az állomány úgy mobilizálható, ha generalista típusú a képzés. Ha a képesítési követelményben egymástól eltérő szakmai követelményeket határozott meg, ebben a pillanatban a mobilitását a rendszerünk elveszítette és nem vezényelhető egyik beosztásból a másikba az állomány. Mihez fűződik nagyobb érdek 2010-ben Magyarországon? Ahhoz, hogy az állomány mobilitását megőrizzük, még olyan áron is, hogy esetenként szakmai hiányosságok vannak, amiket pótolnunk kell és belső képzésen korrigálnunk kell, vagy pedig ennek az ellentétéhez. Ez a nagy kérdés és a rendszertudomány előtt és a tagozat előtt álló nagy kérdés ez. Hogy mi a megoldás arra én most itt a mikrofon mögött nem vagyok kompetens és ez a konferencia sem erről szólt, hanem akkor kérdezzük meg dr. Horpácsi Ferenc r. ezredes urat, aki most az ORFK-n ennek a képzési területnek a vezetője, hogy milyen benyomásokat tett rá ez a mai konferencia, a vitaindító előadások, a hozzászólások és hogyan látja a felvetődött kérdések megoldását.

Dr. Horpácsi Ferenc r. ezredes:

Zárszó

Köszönöm szépen és igen nagy bajban vagyok, mert ez után az összefoglaló után zárszót mondani meglehetősen nehéz. Minden olyan gondolatot, sőt annál lényegesen többet, amit én itt a vitaindítók és hozzászólások során megjelöltem magamnak, azt a Janza úr gyakorlatilag elmondta. Szeretnék mégis egy pár dolgot elmondani összefoglalásaként a mai napnak. Mindenképpen azzal kezdeném, hogy nagyon fontos az, hogy tisztázzuk azt, hogy mit és hogyan szeretnénk a jövőben. Van egy rendszer, ami meglehetősen érdekesen működik. Egy oktatási rendszer. Megvannak a szereplői ennek a rendszernek. Vannak olyanok, akik a képzést végzik és vannak olyanok, akik a termékkel dolgoznak. Az látszik, hogy akik a képzést végzik, azok tele vannak kérdésekkel, tele vannak gondolatokkal, ötletekkel, jó szándékkal, hogy mit és hogyan lehetne. Akik a felhasználók, ők szintén elmondják, hogy mik azok az észrevételek, gondok, problémák, amik feszítik őket a mindennapi életben és ráadásul egy specializált területről van szó. Nemrégiben egy szomszédos ország rendészeti szakközépiskolájának a delegációját volt szerencsénk az ORFK-n fogadni és ott a Demeter Tamás alezredes úr a Határrendészeti Főosztály vezetője mondta el a határrendész képzéssel a határrendészeti feladatokkal kapcsolatos gondolatait és ő is azt fogalmazta meg, hogy ez egy olyan terület, amit nem egy-két-három hónap alatt lehet megtanítani. Most ebben a jelenlegi képzésben az a sajnálatos helyzet alakult ki, hogy az egyébként korábban önálló szakterületként jelentkező határrendészet az például a tiszthelyettesek esetében egy szűk néhány hónapos időszakra korlátozódik. Ez nem elegendő, igazából az alapok elsajátítására sem csak nagyon szűken.

Sajátos helyzetben voltunk ebben az évben az előrehozott kibocsátás gyakorlatilag pontosan ezt a fajta specializációt torpedózta meg. Tehát ezt gyakorlatilag ebben az évben teljes mértékben elvesztettük. Talán egy tudományos konferencia elbírná azt, hogy egy ilyen felelőtlen kijelentést tegyék, de talán nem állok távol a valóságtól ebben az esetben. Ezt nem tisztünk, nem feladatunk nekünk továbbiakban elemezni a lényeg az, hogy hogyan lehet ezt a helyzetet kezelni. Én azt gondolom, hogy ha a képzés azt mondja, hogy az elágazásos változat nem jól működik és nem igazán teljesíti azokat a követelményeket, amelyeket kéne, és a felhasználó oldaláról, a szakma is azt mondja, hogy ez kevés, ami ebben az elágazásban megszerzett ismeret, akkor azt hiszem, hogy ez egy nagyon komoly kiinduló alap arra, hogy a tudomány oldaláról a tudás oldaláról elindítsunk egyfajta változtatási igényt. Ehhez kapcsolódik a Rendőrtiszti Főiskolának a sajátos helyzete. Az itt folyó határrendészeti tiszt felkészítés az most már nagyon komoly múltra tekint vissza és tulajdonképpen az egyedüli letéteményese ennek a területnek. Azt gondolom, hogy ezt mindenképpen meg kell őrizni, de az is mutat valamit, hogy az a Tanszék, amelyik specializáltan ezzel az ismeretanyaggal foglalkozik, az 4 főből áll. Én azt hiszem, hogy a határrendészet területén, ha a szakterületeket megnézzük, a specializált szakterületeket, akkor lehet az ennél kicsit több. A korábbi években sokkal nagyobb létszámok foglalkoztak azzal, hogy egy-egy területnek az ismeretanyagát átadják - és magas szinten művelték ezek az oktatók ezt – napjainkban nyilvánvalóan nem tudjuk ezt megtenni. De, hogy ez egy lényegesen alultervezett létszám, az biztos. Azt hiszem, hogy ebben az irányban is mindenképpen el kell gondolkodnunk azon, hogy ez az ismeretanyag hogyan adható át, amikor specializált határrendész tiszt képzéséről beszélünk. Ezt mindenképpen végig kell gondolni. Az ORFK szakmai képzései, nyelvtanfolyamaira vonatkozó jelzését a Varga úrnak én vettem, eddig is arra törekedtünk, hogy minden olyan képzésen, amely az ORFK égisze fut és valamilyen oktatást, új ismeretanyagot jelent, a

Rendőrtiszti Főiskola és a Szakközépiskolák is részt vehessenek. Én azt hiszem, hogy ezt mindenképpen erősíteni kell a jövőben is. Most a tudományosságtól kicsit elrugaszkodva egy szubjektív megjegyzést hagy engedjek meg. A Rendőrtiszti Főiskola felsőoktatási intézményként ugye időnként mindenféle ügyben a Rendőrséggel perben, haragban áll a különböző költségtérítések kapcsán. Mi természetesen ezeket a képzéseket – nekem meggyőződésem, hogy a Rendőrségnek mint alapmegrendelőnek – térítésmentesen biztosítani kell, mind a felsőoktatási intézmények, mind a szervezet részét valamilyen formában képező Szakközépiskolák részére, de ugye itt van egy kölcsönösség. Ebben az ügyben vannak nézeteltéréseink, hogy milyen képzéseket és mennyiért, ki, hogyan folytat.

Ami számomra nagyon egyértelmű volt, Tóth úrnak az elit alakulat kifejezése, ami valóban egy speciális egység, egy különleges helyzetben lévő szervezet. Ezzel párhuzamosan megjelenik a határrendészeti kirendeltségeknek a helyzete, ami gyökeres ellentétet mutat sajnos. Tehát valamilyen módon abban az irányban is kell javaslattal élni, vagy ezeket a különbségeket valahogyan meg kell próbálni kiegyenlíteni. Azt megnézni, hogyan lehet ezeket a szélsőségeket tompítani, mert a végrehajtók nem fogják tudni a feladatukat megfelelő módon végrehajtani és ebben nem fog az elit alakulat segíteni, ha olyan szinten csúszik el a rendszer. Ez mindenkinek a munkáját akkor fogja előre vinni, ha a feltételeket mindenki számára sikerül biztosítani. Az egyébként külön öröm, hogy legalább ezen a területen a sok elhangzott negatív példa mellett van, ahol vannak pozitív példák és egyfajta – felírtam magamnak, hogy az együttműködés határozott és feladat centrikus – probléma kezelés, ami ebben az esetben látszott. Ez mindenképpen nagyon fontos és az, hogy sikerül megőrizni a határrendészeti szakmaiságot, ami korábban is jelen volt. Nagyon fontos dolog.

Több helyen találkoztunk a mentorok kérdésével és ez összefügg nagyon sok mindennel, a tudás kiáramlása, a szakmai tapasztalat kiáramlása, elvesztése tulajdonképpen, ez a mentorok esetében fokozottan jelentkezett az elmúlt időszakban. Amikor egy-két max. 3 éve végzetek látják el a mentori feladatokat, akkor bizony tudjuk azt, hogy az a gyakorlati szakmai felkészítés, ami jelenleg a Rendőrségnél folyik, az bizony megér egy korrekciót.

Az folyamatos, vitához hasonló állapotot jelent pillanatnyilag a Rendőrségnél és a rendészeti szakközépiskolák esetében is, hogy mi az, az ismeretanyag, amit az iskolai gyakorlatok során kell elsajátítani, gyakorolni és hol van az a pont, amikor mehetünk és azt mondjuk, hogy szakmai gyakorlaton, végrehajtó szerveknél gyakoroltatunk. Ennek egyensúlyban kell lenni. Sajnos ez az egyensúly az elmúlt idősakra nem volt jellemző. A különböző szakmai gyakorlati idő növelési és egyéb programok kapcsán, sajnos ez jelentősen elcsúszott. Ez tapasztalható főleg az ebben az évben végzett állomány esetében. Én azt hiszem, hogy ez huzamosabb időn keresztül az állatorvosi ló tipikus esete lesz, ami sajnos nagyon komoly probléma, mint ahogy a Beregnyei tábornok úr előadásában is lehetett látni. 913 főről van szó. Ez egy elég jelentős létszám a Rendőrség esetében és bizonyos mértékig érinti a jelenleg bent lévő iskolai állományunkat is. Tehát egy olyan irányban kellene mindenképpen lépni, hogy egy megfelelően felépített struktúrát sikerüljön a képzésben kialakítani. Megtalálni valamilyen módon az arányokat. Az alapképzésnek, a szakképzésnek, a közép és felsőfokú szakképzésnek, mint bűvös szavaknak, mostanában talán már sikerül elhinteni a magját, hogy ezekre szükség van és örömmel láttam a Rendőrtiszti Főiskolának az anyagában is, hogy a felsőfokú szakképzés végre megjelenik, ami máshol egy teljesen természetes dolog, nálunk még most próbáljuk bizonyos esetekben lerakni az alapjait ennek. Ami itt a nagy gát és ezt mindenki pontosan tudja, az idő, a finanszírozhatóság, tehát az azonnali igények jelentkezése, amit azonnal szeretnének megoldani mindenhol, amikor képzéshez, felkészítéshez, gyakorláshoz, egyebekhez idő kell, akár tetszik, akár nem. Lehet erről nem tudomást venni, de ez akkor is kell.

Finanszírozhatóság, ezt pontosan tudja mindenki, a saját bőrén pillanatnyilag, hogy mit jelent. Tapasztalat hiány és a kapacitás hiány, ezek mind problémák. Akár a 4 fő esetében, akár a

rendészeti szakközépiskolák esetében látjuk, hogy milyen képzési kapacitásokkal rendelkeznek, egyes feladatok esetében milyen szélsőségig kicsavart állapotban működnek a szakközépiskolák a saját képzésükben. Én azt hiszem, hogy ebben előbb utóbb valamilyen egyensúlyt meg kell teremteni, én nagyon örülnék annak, hogy ha akár pályázati vagy más formában sikerülne hasznos gondolatokat összegyűjteni és a végén valamilyen egységes koncepciót letenni, alátámasztani, bár kaptunk több esetben feladatot az ORFK oktatási szervezeteként arra, hogy ilyen koncepciókat elkészítsünk, de szívesen fogadnánk minden olyan támogatást, amit a tudomány is el tud készíteni. Régebben ezek úgy működtek, hogy ezekhez az ismeretekhez a tudomány megfelelő háttér információkat szolgáltatott, én nagyon remélem, hogy valamikor visszatérhetünk és a szakmai alapok mellé a tudomány municióit is oda tudjuk tenni.

Én rengeteg mindent felírtam. Igyekszem a saját szakmai munkámban, illetve a napi irányítási, oktatási feladatok közötti eligazodásban ebből minél többet felhasználni és ígérem azt, hogy bármilyen segítséget ebben a kérdésben, amit bárkinek adhatunk, azt igyekszünk megtenni, úgy a Szakközépiskolák részéről, mint az oktatási igazgatás egyéb területéről.

Köszönöm.

Dr. Janza Frigyes r. vezérőrnagy

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Végére értünk a témának. Azt nem mondom, hogy körbejártuk. Napokig lehetne ezekről a kérdésekről beszélgetni, ha fölbontjuk önálló kis szeletekre, amelyek megállnak a saját lábukon. De, hát nincs új a Nap alatt, azért a rendészeti oktatás és a rendészeti oktatásigazgatás ezeket a kérdéseket 30. éve folyamatosan feldolgozta. Az irattárakban gyönyörűen megtalálhatóak azok a tanulmányok, javaslatok, stb., amelyek ezzel foglalkoznak. Mindig az volt a kérdés, hogy értékválasztás alapján a vezetés hogyan dönt. Mi meg végrehajtottuk. Csak, hogy a probléma az, hogy az oktatás egy meglehetősen pénzigényes és időigényes dolog. Lesz szíves a szakma ezt tudomásul venni, mert méltatlan az oktatással foglalkozók számára, hogy ha olyan vádakat kell elviselniük, hogy nem jó a produktum, amit ők kibocsátanak. Ez még akkor is méltatlan, ha tényleg nem jó a produktum. Mert ugye nem az ő szándékaikról van szó, hanem a lehetőségeikről és itt megint az elvárás szóra utalok vissza. Az Oktatási Főigazgatóság amikor létrejött koncentrált 6 milliárd forintot kapott. Pillanatnyilag ennek a fele van az oktatási rendszerben vagy még annyi sincs. A Rendőrtiszti Főiskolával együtt, annak idején 7 milliárd volt. Ennek a fele eltűnt. Ez a tény önmagáért beszél. Tehát rögtön adott az első feladat, tessék visszapumpálni azokat a pénzeket a rendszerbe, amelyek valahol eltűntek. A másik feladat az oktatásnak az, amit kifogásoltak a Külső Határok Alap kormányjelentésében – amit az IRM elkészített -, hogy mindvégig nem szerepelnek kedvezményezettként az oktatási intézmények. Abszurdnak tartom azt, hogy egy Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszéke nem részesül azokból az Európai Unió fejlesztéseiből, amelyek működnek majd kint a rendszerben, neki ezt kellene oktatni, de neki nincs, mert ő nem lehet kedvezményezett. Hát, fiúk oldjátok már meg. Nem akarok tippet adni, hogy hogyan lehet valakit kedvezményezetté tenni, de ha megkérdezitek, akkor külön elmondom. De legyen már és ne arra hivatkozzunk, hogy a jogszabály nem engedélyezi, hogy kedvezményezett legyen. Hasonló a helyzet pl. az okmányvizsgáló, okmány ismereti oktatással. Nézem a jelentést, hogy több száz, ezer fő van lejelentve, hogy végre lett hajtva a

képzés és ugyanakkor itt hallom, hogy szükség lenne még mindig rá. Ti külön csináljátok vagy a Külső Határok Alapét ti csináljátok? Nyilván nem. Ti sajátban csináljátok. Ezeket valahogy össze kellene egy picit rendezni. Tehát nagyon sok olyan kérdés van, amelyek kétségtelen a saját térfelünkön pattog a labda, semmi probléma, ezeket föl kell tárnunk és meg kell oldani, amilyen ütemben tudjuk, de van néhány olyan kardinális kérdés, amelynek az eldöntése rendszeren kívül keresendő és ilyen a teljes rendészeti oktatási rendszer problematika. Ha hozzá tudott járulni a mai beszélgetés ahhoz, hogy érdemleges javaslatokat tudjunk előkészíteni, akkor annak nagyon örülök, de ezt a funkcióját csak akkor fogja tudni teljesíteni, hogy ha a Tagozat vezetése megpróbálja összefoglalni az itt elhangzott javaslatokat. Ne érjen végett úgy ez a mostani beszélgetésünk, hogy fölállunk és elmegyünk, mert a gittet rágják a „Pál utcai fiúk”, mi pedig próbálunk valami eredményre jutni és próbáljuk meg a döntéshozók számára összefoglalni azt, ami itt a részletekről elhangzott. Én nagyon szépen köszönöm a Tagozatnak, hogy preferálta ezt a témát, valóban egy élő probléma, közel sincs pont, vagy ha pont van most a végén, akkor pont, pont, pont és a folytatása majd következik. Köszönöm szépen az előadóknak, hogy felkészültek, a házigazdáknak, hogy voltak kedvesek a rendezvényt szokás szerint befogadni, a Határrendészeti Tagozatok és köszönjük szépen az ORFK jelenlegi vezetőinek is, hogy támogatólag viszonyulnak ezekhez a típusú szakmai tudományos megbeszélésekhez.

Köszönöm szépen és ezzel a mai konferenciákat bezárom.

Dr. Beregnyei József ny.hőr. dandártábornok:

Összegzés határrendészeti megközelítésből

Mottó:

*„a képzés általában sem olcsó és részben időigényes dolog,
de a jó szintű különösen olcsó és időigényes dolog.*

Helyzetmegítélés:

Nem kedvező a helyzet általában, különösen nem a legalsó ún. helyi szintű végrehajtó szervek, de a határrendész-rendőr elágazás szakközépfiskolai képzés szempontjából sem;

- nagy volt a „szürke állomány” kiáramlás 2008-2009-ben, ami létszámcsökkenést eredményezett e szakterületnél;
- ehhez jött még az integráció miatti „beleegyező” csökkentés, illetve az üres helyek feltöltésének nem engedélyezése;
- a határrendészeti kirendeltségek az alaprendeltetésükön túl közrendvédelmi, közlekedésrendészeti jellegű megbízásokat is végeznek (mindent csinálnak „úgy ahogy”);
- az integráció kapcsán, a legtöbb helyen kevésbé volt szívélyes a határrendészek fogadtatása a területi-, központi szintű szervek többségénél
- ilyen létszám-, és elfoglaltsági körülmények között – tekintettel az új tudnivalókra - háttérbe szorul a képzés, az önképzés, különösen úgy, hogy a tudnivalók a rendőrségi változások miatt csak nőnek, ezek elsajátításához maximum 1 nap/hónap idő áll jogilag rendelkezésre (nehezít a részleges szervezeti módosítás is e szakterületre vonatkozóan);
- az állomány teljesen fiatal, tapasztalatlan, emiatt és a létszámviszonyok miatt is képtelen nagy létszámú tanulói állomány mentorálására, tanítására (ők is inkább segítséget várnak, mint ők tudnának a tanulóknak, pályakezdőknek minőségi segítséget nyújtani);
- a tiszta határrendészeti kirendeltségeknél még olyanra sincs lehetőség, hogy tapasztalatot szerezzen a korábbi határrendész, a korábban is rendőri munkakörben dolgozótól;
- a teljes rendőrségre jellemző nagy kiáramlás következtében jogos –főleg politikai –igény a nagyobb utánpótlási létszám kibocsátása, ami nagyobb költségeket, feszítettebb képzési menetrendet igényel (a képzés pénz,- és időigényes dolog!);
- a nagyobb létszám, rövidebb iskolai képzési terminus alatt csak a minőség rovására, a nevelés háttérbe szorításával lehetséges;
- itt található a nemkívánatos, nem minőségi helyzet, egy nem optimális, nem minőségi utánpótlással;
- a központi on-line képzésen túl – ami nyilvánvalóan leginkább csak az elméleti alapokat érinti - elenyésző a helyi, területi szintű ún. „keresztbeképzés” megvalósítása (vegyes szervezetnél van erre jó lehetőség - BRFK Bevetési Főosztály Mélyiségi Ellenőrzési Osztálya),

- sajnálatos, de amennyiben kikopnak a határrendészek, illetve ezek szaktudása nincs használva, akkor fokozatosan elhall, megkopik, egy bizonyos idő után már nemigen lesz kész a korábban ilyennel foglalkozó hivatásos beülni egy „fülkébe” és ott úti okmány ellenőrzést, személyazonosítást, priorálást teljesíteni (pedig előfordulhat pl. 2011-ben is a határellenőrzés ideiglenes visszaállításának szüksége a belső határszakaszon);
- kiderült a beszélgetések során, hogy az ún. „zöld határ” őrzése és a mélységi ellenőrzés kötelezettsége közelebb van a közrendvédelmi munkához, de a határforgalom-ellenőrzés valamint az idegenrendészet már kevésbé (ettől inkább tartanak a rendőr szakképesítéssel bíró tisztek, tiszt-helyettesek, zászlósok)

Javasolt teendők:

1. El kellene érni, hogy a nagy politika ne szóljon bele direkt módon szakmai kérdésekbe, mondja el időben előre az igényét és bízza rá a képzési szakemberekre ezek „lefordítását”. Ne mindig a politikai érvek legyenek erősebbek a szakmaiakkal szemben.
2. Szükség lenne egy rendőrségi humán (benne képzési) stratégiára, amihez a fenntartó minisztérium is következetesen viszonyulna, nem rúgná azt fel. Tarthatatlan, hogy egy ilyen nagy létszámú szervezetnek nincs képzési-kiképzési szabályzata, illetve adott naptári évre szóló kiképzési intézkedése!
3. Megfelelő teret, helyet kell adni a helyi szintű szerveknél az ön,- és továbbképzésekre, vizsgáztatásokra. Amíg ennek a helye, szerepe nem létezik, nem lehet számítani a rendőrségi megítélés pozitív irányú változásaira.
4. Indokolt lenne, ún. gyakorló rendőrőrsök felállítása, működtetésük beindítása.
5. Vagy próbaidős állományviszony elindításával, vagy más szabálmódosítással meg kellene teremteni azokat a feltételeket, amelyek részbeni önálló intézkedésre adnának lehetőséget a területi szakmai gyakorlaton lévő szakközépiskolai tanulóknak.
6. Amennyiben a 2. tanévben bevezetésre kerülne a próbaidős állományviszony, akkor a szakképzés már lehetne specialista, de akkor a végzés után oda kellene helyezni a pályakezdőt, ahol próbaidősként a területi szakmai gyakorlatát töltötte. Ebben az esetben viszont szakterület váltása esetén elő kellene írni az érintettek részére az átképzést és vizsgát, ahhoz, hogy az új szakterületen dolgozhasson tovább!!
7. Ettől függetlenül célszerű a tanintézeti oktatóknak végrehajtó szervezetekhez menniük tapasztalatszerzés céljából.
8. Ahol nagyobb létszámutánpótlásra van szükség (főváros és Pest megye) indokolt lenne intenzívebb toborzó munkát végezni és szorosabb kapcsolatot fenntartani a jövőbeni tiszt-helyettes kollégákkal már a tanintézeti évek alatt is.
9. Amennyiben 2 éves szakképzés létezik, akkor jogos elvárás a tanintézetek részéről, hogy a megrendelő humán szolgálatok megalapozott előrelátással, a lehető legpontosabb - tudományos elemzéseken alapuló - létszámgéni előrejelzést adjanak, melyek nemigen változnak nagyságrendileg hetente, havonta!
10. Amennyiben a megrendelő el kívánja „felejteni” a határrendész elágazást, egységes rendőr szakképzésben gondolkodna, akkor feltétlenül indokolt a 19/2008. (IX.18) IRM rendelet II. besorolás osztályánál betenni a határrendész szaktanfolyamot. Megjegyzem, ha mégis igényt tartana a megrendelő a határrendész - rendőr elágazásra, akkor pedig az alábbi

szaktanfolyamokat kellene berakni az IRM rendelet melléklete vonatkozó részébe; rendészeti-technikai referens, okmányszakértő segítője, határforgalom-ellenőr, idegenrendész.

11. Az ORFK szakterületi vezetőinek nem lenne szabad elfeledkezni különféle rendezvények szervezése során a tanintézetek képviselőinek meghívásáról, a tanintézetek és szakterületi főosztályok közötti élő kapcsolatot fenntartani, a kapcsolódó új normákat megküldeni részükre!
12. A tananyagok kidolgozása, sokszorosítása során tekintettel kellene lennünk a végrehajtó rendőri szervek ön,- és továbbképzéseire is, ehhez szolgáló segédanyagok prezentálásával.

2010. május. 30.

dr. Beregnyei József sk.